КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

Шинарди, 11 ноябрь 1969 шу. № 134 (4974). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

Арадуьйла 1923 шера дениз

МАССАЗА САННА...

Асланбек Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозаводе массаза а санна хьалха латт вон. Чибисов керте латтача шоллагIча цеха коллектив. Октябра цIей дезду ди тIаьхоачаш пятилетка тIеххьарча шера хьалхарча бетта задани кхоачашъяьй во. Ниттта дика кхаьлег цуьна яхье яьнарча Н. Сергеева кулгалдеча цхьоагIча цеха технологаша а.

К. ФОМИНА,
Грозненски нефтемаслозавода планови отдела начальник.

ЛЕНИНА НАЬКЪАГIА—КОММУНИЗМАГА!

ЦIЕ МАЙДА, 7 НОЯБРЬ

МОСКВА. 1969 шера 7 ноябрь. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу дизар дездар. ЦIе майда.
СУРТА ТIА: В. И. Ленина Мавзолея трибуна тIа.
В. САВОСТЬЯНОВЕИ, В. СОБОЛЕВЕИ сурт. ТАСС фотохроника.

...Итт секунда тIаьхоачаш латт тIаьхьош. Сийлахьча хьаьший трибуне — столицерча заводий фабрикийн, гIишлоний а вузий а, Подмосковьи колхозийн совхозийн викалаш, Iилман культуран деятелаш, сий дола советски космонавташ. Укхаза ба дукха хьаьшаш Будапеште чакхъяьлача Дерригдуьнен профсоюзий VII-ча конгрессе дакъа лаьцараш, кхыбола довзол дехьара хьаьший.

Централини трибуне хьалтIа-боал новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. В. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев. Уж безаме, чIоагIа, дIаьхдаь деттача тIоарашца тIаьйцар майдан тIа гулбеннараша.

Трибуне — Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхари Къаман фронта ЦК Президиума Председатель, Къулбехьен Вьетнама Республика Ханна йолча революциони правительства Консультативни совета Председатель доктор Нгуен Хыу Тхо, Судана Демократически Республика Революциони совета Председатель, Премьер-Министр, герзашцарча низий главнокомандующи инарал-майор Джафар Мохаммед Эль-Нимейри, кхыбола довзол дехьара хьаьший.

Мавзолей аьтта тхьамаг тIа — Советски Союза маршалаш, бIун тайпай маршалаш, Советски Эскарен ТIема Форда Флотен инаралаш адмиралаш.

ТIера хьаьйнйлла йолча машинаца Спасски ков-наIаргIа аравоагIа СССР оборона министр, Советски Союза Маршал А. А. Гречко. Майданна юккъе латтачи Ленина орден лелаеча Московски тIема округа бIун командующе инарал-полковника Е. Ф. Ивановске рапорт лу цунга эскара доаккхой парадe кийча хилараx. Оборона министр бIуна хьалхашка гIолла чакхвоал Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу дизар цар даькъала а дувцаш. Шерра дIадаржача «Урааа!» жоп лу цунна тIемахоша. Цул тIехьагIа Мавзолея трибуне хьалтIа а ваьле къамаьл лу цо.

Дог тIоздоаккхаш ек Советски Союза Гимн. Цун оаз артиллерийски залпашца, низ болча «Ураа!» вIашагIъув.

Московски гарнизона бIун марш дIайолаю къонача фаганчий рота. Царна тIеххьа йолх тIема академей кхьаьта колоннаш. Хьалха — М. В. Фрунзе цIерагIча Академе дешa багIараш. Мико тенкаю сийле яьккха. Ленина, Цlеча Байракха, Суворова орденийн ленташца ега цун тIема байракх. Академена уж совгIаташ леккад тIема араваьшка Даьхен моастагIашца лаьттача къовсаме даькъа лацарах, команданаша тIехника кийчъяраx. Пхо техча санна вийса да В. И. Ленина цIерагIча, вай эскаран флотан революце эзараш дешал дола комиссараш, политболхлой беннача ТIема-политически Академе кхебрий мугIараш. Царна тIехьа боагIа Ф. Э. Дзержинске цIерагIча ТIема-инженерни Академе, Р. Я. Малиновске цIерагIча бронетанкови бIун Академе, В. В. Куйбышева цIерагIча ТIема-инженерни Академе, химически лорадалара ТIема Академе, Ю. А. Гагарина цIерагIча ТIема-фегарча Академе, Н. Е. Жуковске цIерагIча ТIема-фегарча инженерни Академе дешa багIараш. ДIадика терк цар байракхаш тIа довкха орденски ленташ.

Шерра флотски тIа а боахаш, Iаьржа шинелаш а юхаш, «Варягах» долча «Иллe» ашарагIа тIехбоал моряхаш — балтийцой тIехьенаш, Знамена штурм йиьча легендарни «Аврора» матросаш. Уж ба Ф. Э. Дзержинске цIерагIча Ленинградски лакхерча тIемефорда училища курсанташ. Парашютно-десантни полко боахача гIано екаю майда. ГIа айбайташ йолча марша ашарагIа йолх Московски пограничии тIема училищан Ф. Э. Дзержинске цIерагIча дивизей роташ.

Эзза тIабийхача шоай гIирсаца дог тIоздоаккх РСФСР Лаккхехьарча Совета цIерагIча Европа юкъарча командни училища кхебараша — тIорбаьккача «кремлевски курсантий» тIехьенаша.

...Хьахоз тIа-тIа гаргакхоачаш латта моторий бирса тата. Исторически музейгахьара хьахьийлла йоагIа гвардейски эмблемашца ега масса бронетранспортераш. Уж да Сийлахь-боккхача Дайчехка тIем тIа сийле яьккхача, М. И. Калинина цIерагIча Таманске дивизе доакъош. Сийдацlеча гвардейски байракхаш тIа латт В. И. Ленина сурт.

Майдан тIа сийна бесса кIур а гIоттабаь йоагIа тIабагIаш фегара десантникаш а болаш йола бронемашинаш. Ераш боагIа танкисташ-контамировцаш а — тIема шерашка фашистски ордай ца дIаккхихьараш. Кердача приборашца кийчъяь йолча цар танкашта духьале яхар фий хац.

Артиллери. Реактивни хевашдолен Покхийча топий калибраш лакхлу, йоккхагIа хул хений диаметри дIоахали. Низ болча тягачаша дIаюг низ бола йоккхий тоаш. Цар дозала кIалхара лаьтта эг. Юххера а хьаккхьар ер а — Советски Герзашцарча Низий керттера герз. Ракеташ!

Майдан тIа йоал вай Даьхен аьрша сигале лорaеш болча зенитно-ракетни бIун установкаш. Тактически ракеташ! Массехьашт долче оагIорахьа лаьташ! Ер да кхы а бирсагIа дола герз — оперативно-технически ракетай колонна. ТIема-Форда Флота балестически ракетай подразделени. Стратегически гIулакхашта лаьрхIа ракетни бIу боагIа. Хьалха я ши-шегIа лелача пусковой установкаш тIа латта чIоагIача доагорaца болх бу эIамига табарт йола ракеташ. Царна тIехьа йоагIа йохангйоацаш тешшаме дIакьайлeча шахтни пусковой установкашкара континенташта юкъе кхуьйса чIоагIа доагор доагаду кхо лагIа дола ракеташ. Дуьнен тIа моллагIча моттиге яле а агрессора объекташка ядерни заряд дIакхоачае низ болаш йола стратегически ракеташ...

ТIемен политически кийчоне керда толамаш дахарца накъадера Советски Эскари ТIема-Форда Флоти Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу дизара, В. И. Ленина 100 шу дизара сийна социалистически ялъ яьржай бIуна юкъе, тIема училищашка, лакхерча тIема дешара заведенешка.

Параде хьахьеккхача образенашца чакхйоалаш иц Советски Эскарен Флотен кийно. Вай Герзашцарча Низай кара к кхы а боккхагIа низ бола тIема средствaш, кхы тайпе тIема техника эггара кердагIа дола тайпаш...

БIу дехьбаьнаб. Теркам тIаоаш йолча иза марша тIехьа массаза а сводни духовой оркестр хул.

...ТIема оркестра цIаста тата кхоачаш дижад а алалехьа майдан тIа яьзар цIе байракхаш.

«Хийние бакка тIа, новкъостий!..» — революце ашарца ек 1917 шера турпалаш къаьнарча лунеца тIом бе ухаш лаьхача илле оазаш. ХIаьта шовзткъе итт шу даьлача хана цар маршагIа дIахо йоллача кепара, майданна юккъера, лелача маьлха зIанараш сийна, дIа-юха йолх байракхаш лелаерий колоннаш. Уж дIа-юха, яржа кIоарга маIен долаш да: шутта укхаэра. Москвера — Советски Социалистически Республикий Союза столицера деррига дуьнен тIа гIоалла дIа-юха яржаций Ленина идеяш а!

«Октябрь — адамий исторечух керда зама» — деш вай йоккхача дакъа тIа. Байракхашта юкъе гIолла йоагIа «Сийле хийла хьа, тха пахгIата Даймохк», «КПСС — вай заман хьекъал, сий, эздий гIулакх!» аха дохкийча элапашца даь йоазон гIалатта автомашинаш. Юхо а майдан тIа бIоргагу вайна Ильича хьаьсера юхь, КПСС ЦК Политбюро члений портреташ.

Турпалий мохк, уйланхой мохк, Iилмахой мохк даькъалча вахте эттаб Владимир Ильич Ленина 100 шу дизара сийна. Цlе костюмаш юхаш болча эзараш мехкараша дьахьокх ткачихай говзал.

«Хоастам хилба Советий Мехка болхлой классаа», «Пятилетка — 1970 шера 7 ноябрьга!», «Ленински юбилейне — дика болгIача тайпара накъагIоргла» — яздаьд транспаранташ тIа.

Колейдоскопа чу сийна хувалу Цlеча майдан тIара суртащ. Байконура космодромера ракеташ гIоттача хана дуьхь тата саьна дек моторaш трибуншта хьалхашка моторизовани колоннаш майдан тIа йоалача хана. Мотоциклеш тIа — кIай шлемаш тоха, космонавтий сийнен моакхеx костюмаш юха кагий пах. Колоннаца юккъе цIей хьатIакхачале хьалхагIа планетана лакхе гIолла керда накъаш дехкача «Союз» яхача кхаъ кема сурт тIалатта пенно.

Бух боашш я моахалий эстада къаьнарча пенашта хьалхашка кхехкаш, кIеж боахаш я мехка къонал — даь дайн даьйн гIулекх дIахо дахьа дезараш.

Хьатарa юхьмараж, кеп йола гIовнаш, шера белажаш — Цlеча майда тIа гIолла гIа боахаш боагIа московски физкультурникаш. Дошо бос леп спортсмений — дунен, Олимпийски ловзарий, Европа, Советски Союза чемпионий моакхош тIа доахкача цIеча ленташ. Церца цхьана гIа боахаш болх къона болхлой, ДОСААФ кружокий членаш, школьникаш — даьй революционни, къахьегамe, тIема сийлен наькъашка гIолла яьча походашка дакъа даьцараш.

Бе йоахкаш эзай букеташ а йолаш Мавзолея трибуне гIолла байлда урагIболх пионераш октябряташ. Партеа правительства кулгалхошта лу цар букеташ.

Цхьаннена тIехьа шоллагIдар оттадеш суртащ увттаду шерача майдан тIа лепача байракхаша. ЦаI хинна вIашагIкхеташ санна, еррига майда къайлаяьккха йокхха цхьа цIе байракх хилара кеп оттаю цар. Кхы цхьаькха секуна яьлча... цIеча алапашка байракхаша хьаоттаю массанена а еза йола цIи: «Ленин».

УрагIйолх тов бесса цIе байракхаш, транспаранташ, Маркса, Энгельса, Ленина, КПСС ЦК Политбюро члений портреташ даь демонстранташа.

Шахкха а кхоача па лу мугI санна колоннашта тIагIолла «уд» цифра «100», дукхаза юха керда а юлаш. Башха-дикача деша — В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетабу къахьегача Москвас къахьегаин знамени, дьшар а денал а.

КIезига тIамаш даш советски наха карагIдаьннараш. Пятилеткан дIадахача шераш хьахоккад, социалистически экономика дегIайоалара керттера декхараш белгалдаьча КПСС XXIII-ча съезда решенеш толаме кхоачашдеш хилар.

Дукха ба пятилетка задания 1970 шера 7-гIа ноябрь хьатIакхачалехьа кхоачашдар дуьна. В. И. Ленина юбилея сийна тIайица социалистически декхараш толаме кхоачашдар духьа деррига халкъо доаттабеча къовсама юкъе столицерча къахьегамхоша доал дакъа а.

«Тха къахьегам дьоал ба, Даьхе!» йоах Московски района викалий хьалхарча мугIарашка а латташ Мавзолейна хьалхашка гIолла тIехбоалача илмечевцаша. Шийн революциони, тIема, къахьегама традицешца сий долаш йолча Владимир Ильича цIерагIча завода коллектив инициатива слар къахьегама оьсарле лакхьара пхе шера план 1970 шера 22 апрель хьатIакхачале кхоачашъяр тIехьерча патриотически почина.

Дуьнен тIарча 41 мехка хьакхаьнка гIолла лел тахан московски индустре гиганта — Лихачева цIерагIча Автомобильни завода марка тIалатта машинаш. ХIаьта предприяте цехашка хьехул керда плана, керда уйлаш. Автомобилийн кхьахьегаш цIа а боах: «Пятилетка — 1970 шера 7 ноябрь хьатIакхачале».

Хоастам хилба коммунистически къахьегама ударникашна а коллективашна! Хоастам хилба производстве новаторашна! — дек майданах тIа КПСС ЦК ПIаьхехана дешнаш. Парте хоастам бу шоаш хIара дийна дьнар да кхечаш беча бахьаха Дай-некха наз а-самбохварш. Ераш боагIа хIанз, уж къахьега хIанз! Цао лакхарча айдаьча транспарантащ тIара дел цифраш: «Укх шера итт бетта планал совгIа реализаци ьй 230 эзар сома мах продукцех» — ер хоам бу Войкова цIерагIча чон лсалаьа завода коллектива. «Къахьегаш оьсарле. дакхьара пхе шера задана 1969 шера 15 октябре кхоачашьйи!» — йоах «Фрезер» завода меттах техника инструментащ завода болхоша.

Москвин индустри — из автомобилаш, станокаш, металл а мотораш а, приборaш автоматаш хинна Iац. Москвас мехка тел кIадаши барзкъаш, кога бухе гIирса сага яха, цун цIен не хозьо дукхха кхийола хIамаш а. Аьхха «Трехгорка» ткачихаша зразец боамбе-кьаьата кIадай бIарча тоатол. Ленински юбилей хьатIакхачалехьа планал совгIа кийчача кIадай 5,5 миллион метр арахеца ьына декхар тIайицад цар.

Столица доазонел гаьнна арахьа йоалаш я Фрунзе цIерагIча боамбе-кьаьата кIадай фабрика продукци а. Цун коллективана юкъе ткачиха Иванникова Мария Сергеевнай тIаьхьехамагIа хьахиннай башха-дика инициатива — 1970 шера 22 апреле кхоьча бедалца, материалашца, доагорца, электроэнергеца болх бар.

Цlеча майдан тIа ух наьха керд-керда колоннаш. Тахан бер-[illegible] шоай тохкама лабораторе а ях дIаоттабаь бола Iилмахой боагIа. Iилмахошта тIехьа тIар-тата делла доагIа дегаш гIоздаьна болча студентий новхал.

Цхьабакъла, цIей дездерех эггара доккхагIчарех хIанд дац ьына да гIишлошъерий эскар. Москвера гIишлошъераш тахан Цlеча майдан тIа гIолла йоллача колоннашта юкъера корабаь Iергбаи. Уж хIанз гIа боахаш ба ульяновцийа ташкентцийа, город Тольятте къахьегамхой мугIараш.

Советски халкъаца цхьана Сийлахь-боккхача Октябре 52 шу дизар тIоагIа дездош белгалдоаккх деррига прогрессивни адамаша. Лаьттан тIарча тайп-тайпарча континентий бIаьш викалаш баькхаб вай мехка Советий Мохк хьехийна да советски махаца цхьана белгалдоаккха. Чехословакера кхо бIаь сонгIа хьаша вечав Москве къаьсттача доттагIалла поездаца. Москвичашца цхьана цIей дездеча дакъа лоацаш а Польшица ГДР-еи, Болгареи а Венгре а, Францеи ВIашагIхийттача IарбаIй Республиках, Англе а Гвинея а делегацеш. Цlеча майдан тIа яьхкай уж довзол дехьарча СССР дукхача доттагIашкара советски махага моарший далар а цIей даькъала дувцар а духьа.

Форд теркаш санна майдан тIа гIолла йоллача цIеча байракхаштеи транспаранташтеи юкъе — эмблема; лаьттан шарaца оагIув а болаш лийца кулгаш. Цуьнца белгалдоал халкъаш еррига плавела тIарча доттагIалла, машарга кхача гIерташ хилар. «Машар — доттагIалла!» «Машар — доттагIалла!» — цхьаьзарра кхайкаду колоннашта юкъе бaьна болхача демонстранташи трибуне латтача довзол дехьарча хьаьшаши.

Масеха сахьата лаьттар Цlеча майдан тIа цIей дездеш йола торжество. Цо хьахьокхар Ленина белгалбьеча новкъа парте байракха кIал этта дода советски халкъ шийн бергашка низ, знамеш, къахьегам коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гIулакха, дуьнен тIа эггара хьалхарча социалистически пачхьалкхен иван сийн аламдаккхаре, цун оборонни низ лакхо чIоагIбара дIатела кийча хилара, деррига дуьнен къахьегамхошца цуй вежарашха солидарность хилар.

...Цхьа юкъ ьнийача гIолла юкъ а тьаттоз Ше майда. хIана уж бар цIей дездеш, санъердаш леда москвичаш. Ца а дукха [illegible] фейерверк.

МОСКВА. 1969 шера 7 ноябрь. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу дизар дездар. Цlеча майдан тIара тIема парад.
СУРТА ТIА: стратегически ракеташ.
В. Мастюкова сурт. ТАСС фотохроника.

СЪЕЗДИЙ КРЕМЛЕВСКИ ДВОРЕЦЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

52 шу дизар тахан советски халкъо белгалдоаккхаш болча Сийлахь-боккхача Октябра кеталоно адамий исторе чухь хьайийлалай керда зама — социализман коммунизман зама, чIоагIа дIахьалхатеттал еррига континенташкарча къахьегамхошта къамаш социальни кортамукъале яккхар дуьхьо летта бу къовсам дегIабоагIийла. Цу къовсама чIоагIале а хинна дIаэттай вай сийлахь-йоккха Даьхе.

Советски халкъа карагIдийнна деррига турпал хIамаш, цун еррига кеталонаш Ленина — пролетарски революце организаторeн баьччан, дунен эггара хьаддара социалистически пачхьалкхе хьаккхелайчун цIераца юваенна я. Ленина цIераца накъа доло советски халкъ шийн эггара доккхагIолча, шийн эггара дезагIолча цIейна.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу дизара хеталь ар съездий Кремлевски Дворецe 6-ча ноябре хиннa къахьегамхой депутатий Московски Советен парте городской комитетен торжественни заседани.

Дворецa зал хьалйизар столицерча предприятий болхлоша, инженераша, Iилмахоша, культура деятелаша, Советски Эскара тIемахоша, Москвaна гонахьарча колхозийн совхозийн къахьегамхоша.

Цига ба довзол дехьара хьаьший, кхыча мехкий дипломаташ.

Гулбеннараша гIаьдбаха тIоараш а детташ тIаьц торжественни заседане президиуме гучабаьнна новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев.

Президиуме бар иштта официальни визитагIа баьхка вай мехка бола Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта Центральни Комитета Президиума Председатель, Къулбехьен Вьетнама Республика Ханна йолча революциони правительства Консультативни совета Председатель доктор Нгуен Хыу Тхо, Судана Демократически Республика революциони совета Председатель, Премьер-Министр, герзашцарча низий главнокомандующи инарал-майор Джафар Мохаммед Эль-Нимейри.

Президиумера меттигаш иштта дIалийцар СССР Министрий Совета Председателa заместителаша, СССР Лаккхехьарча Совета палатий председателаши, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума членаша, СССР министрашеи комитетий председателашеи, парте ветеранаша, столицерча советски, партийни, общественни организацей викалаша, летчикаша а космонавташа.

Заседани хьайийллар къахьегамхой депутатий Московски городской Совета исполкома председатела В. Ф. Промыслова.

Торжественни заседани хьалхар хьаьхайкаду. Советски Союза гимн ек Дворецe.

«Ленина байракха кIал коммунизм хьалъяра кердача котталонашка» яха доклад йир КПСС ЦК Политбюро члено, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне.

Торжественни заседани йистедоал. Советски Союза Пачхьалкхен гимн дикх.

(ТАСС).

ГУЙРЕ КХАШКА

Пачхьалкхенга мы хулла дукхагIа баьцадараш докхара оргагIбаьнна ба республика баьцадараш кхедераш. Дукхача боахамий кхаш лелалдераше шоай декхараш кхоачашдаьд. Ниттта пхелагIа ноябрь тIаьхоачаш Даьхена баьцадараш дIадалара план тIехахоачашъяьй Наура, Сунженски, Урус-Мартана районий боахамаше. Ала доагIа Наурeн Сунженски районий боахамаша дIалухача шера укх хана дезка хиннчул 3948 тони дукхагIа баьцадараш дехкалга.

Цхьабакъла массанехьа а иштта дац гIулакхаш. Пачхьалкхен план 82 процент мара кхоачашъяьйи республика — планах доагIачул 13 эзар тони кIезигагIа декхад баьцадараш. Республика тIехьатетт Наьсарен, Шаьла районий боахамаша.

Цу районаша хьалхарчо 25 процентеши шоллагIчо 27 проценти мара кхоачашъяьйи пачхьалкхенга баьцадараш доахара шера план. Цу шин районa тIадиса декхар 900 эзар тони я.

Сатуйташ дац пачхьалкхенга шекара свекла йоахара план кхоачашъелга а. Нагахьа свекла Урус-Мартана, Гудермеса районий боахамаша план кхоачашъяьяле, эггара дукхагIа из культура кхееш йолча Шаьла района боахамаша кхоачашдаьдац шоай декхар. Кхашка хьахьккхача ул 500 эзар тони свекла, хIаьта из шекар доаккхача заводe дIа хIана хьоц хоош дац. Цу района юртбоахама производственни управление, боахамий кулгалхой керттера декхар да лоашача хана свекла чуийца мекхари хIаьта из пачхьалкхенга йохкилга кхоачашдаьр. Цу гIулакх уйла — ер еш МалгIобика, Грозненски районашка а.

Геттара во оттадаь тхьамка дохкара гIулакх из кхедеча районий боахамаша. Шера плана кхоачашъяьяи 42 процент мара. ХIаьта из де а план 75 процент кхоачашъяьча Нож-Юрта района четах вIашIехьадьхнад. Ведана, Советски, Урус-Мартана районаша хIанз мара дола а даьдац пачхьалкхенга тхьамка дохкилга.

ПхелагIа ноябрь тIаьхоачаш пачхьалкхенга баьцадараш, шекара свекла, тхьамка дохкарах йола сводка (проценташца)

	Баьцадараш	шекара свекла	тхьамка
Ачхой-Мартана	61	71	18
Ведана	—	74	—
Грозненски	70	99	—
Гудермеса	58	96	—
МалгIобика	40	—	—
Надтеречни	56	—	—
Наьсарен	25	—	—
Наурски	112	—	—
Нож-Юрта	9-ааа	—	75
Советски	—	—	6
Сунженски	100,7	—	—
Урус-Мартана	109	101	12
Шаьла	27	88	34
Шелковской	63	—	—
г. Грозный	71	—	—
Еррига республике	82	91	42

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

Пачхьалкхен заданец кхоачашъяра тIаберзабаь бар тха района боахамий низ. ТIеххоачашъяьй цар Даьхенга лаьттан продукци йохкара планаш: ялат дохкара план 101 процент, шекара свекла — 102 процент, гидуаргаш — 112 процент, баьцадараш — 101 процент.

Пачхьалкхенга баьцадарашийн шекара свеклан хIанз а плaнал совгIа йохкаш я.

Планал совгIа 393 гектар а юш тIеххоачашъяьй гурахь дуа ялати доакъара культураши дIаера план.

Ш. ПАРШОЕВ,
Урус-Мартана района юртбоахама производственни управлене начальник.

В. И. Ленин ваь бIаь шу дуьзача денна баха ма боагIара накъабахара хьинаре къахьийгача Шаьла района кхаш лелалдераша кхоачашъяьй пачхьалкхенга ялат дохкара шера план. Даьхен амбарашка чутессах 11150 тони ялат, планах доагIар 11000 тони долча. ХIанз а йохкаш я пачхьалкхенга планал совгIа хьажкIаши шекара свеклаи.

А. ВИЗИРХАНОВ,
Шаьла района юртбоахама производственни управлене начальник.

Нохч-ГIалгIай наькъаш дехкачен тIаьш техкачен управлене коллективо пятилетка хьалхарча диъ шера план ханал хьалха кхоачашъяьй. Укх шера тха коллективо Октябрьски районе беда шоллагIа трамвайни никъ биллаб. Иштта итташ километраш тIо-наькъаш а дийхкад. Шоашта хьалхашка латта декхараш цIена кхоачашдеш я А. Дзейтов, В. Герасименко керте латта коллективаш.

А. ЦУРОВ,
Нохч-ГIалгIай наькъаш дехкачен тIаьш техкачен управлене начальник.

ЛЕНИНА БАЙРАКХА КIАЛ КОММУНИЗМ

1969 ШЕРА 6 НОЯБРЕ СЪЕЗДИЙ КРЕМЛЕВСКИ ДВОРЕЦЕ ХИЙНАЧА, СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА ОКТЯБРЬСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕВОЛЮЦЕ 52 ШУ ДИЗАРА ХЕТАЛЬЧА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНЕ

НОВКЪОСТА Н. В. ПОДГОРНИ ЯЬ ДОКЛАД

Новкъостий!

Вай дах дунен тIа хуьла дерриге лоархIамечIера исторически хувцамаш шоьвтхье шийтта шу хьалхагIа коммунистий ленински парте кулгалца Россе болхлошен ахархошен дьча Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцеца дувзаденна долча хамалахьа.

Адамлен исторе чуьхь юкъметтигера хувцам хилла ца яр из. Октябра котална боккхача инкайце дIалыйахашкахьа теттаб еррига континенташкарча халкъаша социальни къамели кортамукъале някхара, империализманея пуьш агрессиви, мехкаш довхаш йолча политиканен дукъьела лоттабу къовсам дегIаахар. Цу къовсама чIоагIIале а хилла дIаеттаб Советий Мохк. Социализм хьалъеча, экономически оборонни низ чIоагIIбеча цуьн баьнвача хIара толамо, цуьн арахьарча политика новкъостал хьалхагIа а ваьд, хIаьа а цу антиимпериалистически фронта дерриге цхьаш чIоагIIдара.

Вайца цхьана ухх тахьа пхиьб шера Октябра сийлахьа новкъа гIолла доагIа социалистически содружества мехкаш. Советски наха, вежарашха долча кхыча мехкий къахьегамхоша дездеш белгалдаьккхар Польша, Болгаре, Румыне халкъий котален 25 шу дизар, ГДР — немецки лаьттан тIе эгара хьалхара социалистически пачхьалкхе хьаьь 20 шу дизар, кубински революце 10 шу дизар. Дунен социализмина карагIдьинача доккхийча, исторически хIамий хьекъехьара ший тайпара отчет а хилла дIаэттар уж бIейш.

ТIе - тIе дуккагIа чIоагIлуш, керда хьалуьц новицеш вай хенарча кхыча керттерча революционни отрядаша — дунен халкъашта юкъерча болхлой болама, къамий кортамукъален низаша. ТIетIе дукхагIа чIоагIлуш йоагIа дунен социализмашара пар солидарность. Москве хиннача коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане керда перспективаш хьайийлай империализмана, цуьн меналея къелей, халкъаш экономически политически лоалла оттадара политикане дукъьела лоттабеча къовсаме деррига революционни, демократически низам кхотадарая пар гIулакхаш цхьоагIоница чакхдехарн.

Октябра шоьвтхье шийттазагIа шу вай дезду дерригача хьаькъа оIей — Владимир Ильич Ленин — гениальни теоретик, пролетарски революце организатори баьччеп, дунен тIа эгара хьалхара социалистически пачхьалкхе хьаьр ваь 100 шу дузаш. Ленинизм — болхлой классе идеалаш котьехара, социализми коммунизми котьяккхара лоттабеча къовсамера коммунистически болама деволгача толамий низа. Ленина идеаш — революционни уйлев революционни гIулакхаш дукъдуьте дийн дийна латта хьест, адамий араза гIехьарча миллионаш болча къовсамхой коталон байрекх.

Советски Союзен дунен ерригача социалистически системай низ лакхбаларах, революционни прогрессивни низай толамех гу вай-на сийлахь - боккхача Октябра идеаш толар. КIензара истори, Ленина яьххача тайпара, дегIауташ лилар эгара къаьгагIа хьакьоккхаш дола тешал.

I. ЛЕНИНИЗМА ИДЕЙ, ОКТЯБРА ИДЕЙ КХОЛЛАМА НИЗ

Новкъостий! Ах бIаь шу соагIча кане вай дегIаахара олйнто тешал ду, социализмо, общественни строй ше хиларех тарра, миллионий дийна гIулакх ше хиларах тарра, къахьегамхой политически Iаьдал Iалаш дайн, ше эгара хьалха экономика сфере чIоагIлуш хилара. ХIаьта дуьдуьа Сийлахь - боккха Октябрь котбаьккхачул тIехьагIа доагIа хIара шу экономически прогрессаца, советски сага материальни хьал-таро лаккъарен из масса оагIорахьара дегIаваран керттера лард хиларах тарра общественни производство дегIаахарна дувзадена лоархI вай.

Советски Iаьдал латтача шерашка халкъа бохам дегIаахера историе чьахьокх, вай мехка болхлоша, колхозни ахархоша, интеллигенце коммунизм хьалъяра гIулакх парте кулгалца толаме леладеш, социализма совленех тIа-тIа дикагIа пайда ацаш хилар. Из хьахьокх ухх шерарча — пятилетка тIеххьарчуа хьалдарчуа шерарча, хьалхагIе а цьа итогаша а.

Кховчашдеш да производства берригача боарамеи къамаи вохоз алсамъяккхарен дьякъера КПСС XXIII-ча съезда Директивай керттера декхараш. Пятилетка диъ шера тIаьххета промышленни продукци (1969 шера хила метташ дола кьокхамаш а терхалдича) 39 процент гарта хургьа, хIаьта из дуккагIа я Директивашка лаьохIаче темпаел.

Ухх шера йоаккхаш йола электроэнерги 69 млрд. квт. сахьатага хIана кхачац дьина дIаккоачаргьа, доаккхаш дола мехкадьтте 329 млн. тонн хургьа, хьадеш дола болат — 110 млн. тонн соагIа, минеральни удобренеш — 47 млн. тонн.

Дикка толамаш дахьад машинашъенаша, хIаьта белгала аьлча, приборостроени радиоэлектронни болхлоша а хIаьта хиштта химически чекидатта химически промышленноста, вашта аьлча берригача халкъа бохама прогресса хоадамболлаш долча. Цуьн структурана дикка йоккха элпнни еш дола доакъой болхлоша а. Цу доалрошка дуккагIа йоаккхача продукце шера юкъера доьхIаш йода темпаш дукха соагIа - кьшагIа йоацаш 12 процентагара 25 процентага кхаччалац а. Промышленность бIарчча хьайийача хулчуча аваькагIа а уж. Плановн заданех тIеи а юаеш дегIа х халкъа лемиду товараш арахеа производство.

ДIахо дегIаккхуаш а мехка промышленно - производствени потенциал. Алхха ухх тIеххьарча диъ шера вай мехка хьал а яь болх бе йолавлайтай пхьа эзарих эзара гарта йоккха пачхьалкхен промышленни предприятии.

Цу цхьан хана лаккху общественни производства эффективность, из хьатто да къамаи доходи къахьегама овсарлеи дегIаахара темпаш хьалхагIа дIадахача пар шерарчл лакхагIа хилар. Вайна къьетта чьале факт я ухх тIеххьарча диъ шера тIаккхйттача общественни продукта 85 процент мехкага къахьегама овсарле лакхъяра чотах кхеачаш хилар.

Из бе советски наьха кхоллама къахьегама, ер шу — В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна деррига халкъо яхь лелаи шу белгалдьккха долча къахьегача адамий творчески хьинар керда айда-лара лоархIамеча, доккхагIа долча хьоккхаме цаI. Массанена а довзаш да вай беррига мохк гIоттабаь дола Еррига союзни ленински субботник. Производствени планаши социалистически декхарш хана хьалха кхоачашдевна юбилейни ди дездела доохуш а долаш массане юкъара болам баьожаб халкъа бохама деррига доакъошка. Дукккача коллективаша тахкане а деш рапорташ тела шоай декхараш толаме кхоачаш деш хиларех, диккаIчарех алкагIлар хьатIадоагIача пхе шера чотах болх бу.

Дерригача халкъа юкъара вехь керда ножар юкъарчл доашеш вайга, коммунизм хьалъеоий дерригача кхахадашка кхайхачох «керда общество хьалъсогъа вай!.. Вай кхераденга Iалавмате йоккхийча хелонаша а хало гIулакх дIадоладьча шаьйо ца хила оачев боашаш долча гIаьлтаща а. хIана аьлча ерригa къахьетхха оамалащи хьештаиш хувцарга гIулакх — хьуш шоай гIулакх... Вай бола боргба «Массова а цхьаннева тIехьа, цаI массанена а тIехьа» яха правила, «ХIаране ший хьнарга хьежжа, хIаранена цуьна эшарга хьежжа» яха правила вахъв сакхетаме, оамала, хIара девнорча вахара юкъехаьао дувьа, коммунистически дисциплинех коммунистически къахьегами кIезиг-кIезига ккхувашъ, цхьа бакъда доавзагIа ца доелаш юкъекхалльар дувьа», (Соч. биззагуллам, т. 41, оагI. 108) яьхача шаккха дерговацача Ленина дIайха дешаш бокъонца бакь дизар за.

Парти, советски нах массаэ а, ихаб, хIанз а ух баьчча цу тIахьехама деррагIа. Вай дIахо болача хана а уйла тIаерадергьа керттерчоа — гоноде санна, шиття юрте а къалбеш латтача вай Iалашате боккхача гIирса ерригача участкашка гIулакхтацарча, къахьегамхоча, общественни декхарна нахкьашта.

Вахаро вайна хьалханца оттаду керда, промышленноста, гIишлошьара дьякъе, юрта бохам дегIаккхуалча тIа-тIа доккхагIен чоалааегIен худаш доле декхарш.

Хоаш да, мехка территоре дукха а доккхагIа долча даькъа тIа, масала, Малхбузерча Европерчуа а Къилбаседен Америкерча лакагIа долча Iалашех климатически къалачика юрта бохам леладе безаш вай хилар. Юртбохамо производство тешшаме айира торонаш кIашатIельъехара боккха лоархIам а беш партен пачхьалкхиеп чакхйоах колхозаши совхозаши технически кийчъяра, мелиорациаш балаш дара, химизаци яь, лаьтта лелаялара культура айира, хIаьта ийтта калкаш кийчъяра, иза безам дукхагIен бехктоксхам лакхагIен хилайтара шерра программа.

Парте решенени хьежжа чаккоахача мероприятеи комплексо дика беркат даьнб колхозни совхозни производство дегIайоалара. КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленум хиннача тIехьагIа дIаяхача хана юрта бохамьо йоаккхача ерригачa продукце шера юкъера лоархIа болам чувал хьалхагIа дIаяхачо пятилеткенчуа дукха соагIа-илалагIа боацаш 19 процент лакхьнр. Белгалдолаш да, юртбохама продукци хIаьа товал доккхача даькъе интенсификацен ара, кхошкара хьунакьаи захбара, доахаяен кол тIеркча оалхазарийн продуктивность айира чотах дуккагIа йоаккхаш хилар.

Ер шу чакттама хьалашка дилача дукхача юртбохама рай-онашта ляттув боацаш ницкденияд. Цхьабакъда, вай сийлахьча колхозхоша, совхозий болхлоша, специалисташа тIагIотта къахьегар, балхаш дика вIоштIехьадаха бахьан долаш, Iалама низо зенаш даьча боахамашта пачхьалкхено новкъостал дар бахьан долаш ер юртбоахама шу бIарчча хьайийнача результаташ во йоацаш чакхдоладаш латт. Ерригa йоаккхача продукце боарам дуккха дакхагIа хургба шера юкъера лоархIаш 1961 — 1965 шерашка хиннача боарамах. Октябра 52 шу дуза ди хьатIакхоачаш мехкара дукхагIа йола колхозаши совхозаши кхоачашьь ялнай пачхьалкхенга ялат, технически культураш, хоартолаш, бьцадараш, кхийола продукташ йохкара план. Юртбоахама продукци дIахо а дIателаш латт.

Ялат кхаэра оттаьь планаш, хоаш ма дарра, хувцалургйоацаш я. Цхьабакъда, ялат мехка тIа-тIа дукхагIа эшаш хиларах пачхьалкхено эдарен зIачутеларен мальхашта дикка ахча тIетохарца поощрени ю планал соагIа из дохнавех. Цу тайпара экономически гIулакххаш-пайдана да колхозаштех совхозаштех. Уж пайдана да юогарча хьалъегамхоша бахо цах дIахо дикагIа Iалашбар, промышленноста тела бедал алсамъяккхар дукха социалистически латташ леладарен хьайбаш леладерен ерригача тоьонех кхы а бизоагIа пайда эшога доадоахаш болча еррига вай обществена.

ХIанз кхы кIезигагIа лоархIам болаш дац зехьа ца йойтарн понивеш чIоагIа а йолаш керда юртбоахама шу дIадоладара дукхьа каварча ерригача материальни ресурсашта, лоакъарийн фуни запасашта кхоа доал дар а. Из къамаьл ниттa доагIаш да юртбоахама производства ерригa культура, цу гIулакхе экономически вычатех а юрта беча организатороштн политически боала ерригача совдатвех а пайда а эшш, лакхъяра а.

ЛоархIамеча событех хаIIерга латт тахан колхозни ахархой. Кастта ухх тIале гуллургьа колхозникий керда Хьокхане Устав тIаэцаргдоа колхозхой КхоалагIа съезд. Шеко яц, съезд колхозни строй чIоагIъяра, колхозни демократи дегIайоалаяра дакъе боаккха боккха гIа а хилла дIаоттаргхиларех, цуьн балхо юрта бохам дIахо айбарах дола дерригача халкъа юкъара декхар кхоачашдара аьттув боаккхаргхилар.

Коммунизм хьалъяра хьошташа дIадех халкъа бохама пропорцеш шаьм эргайоахаш тоаелга. Дерригача доакъой болхи бIоаш юкъера бувзачаш тоаделга. Из фу къалга да аьлча, из да, къамат-къастача предприятиш меттел, халкъа бохама организма дерригача керттерча доакъоша а ритмичнo, ерригача общества безо ч ах болаш йола перебоиш а йоацаш, болх бе беза яхилга. Цуьнца дувзадени, белгала аьлча, уйла тIаоахийта еза транспорта балха, къаьстта а машинаькъен автомобильни.

Халкъа бохама хIана а цIенкештта кхоачамбоацараш хоалгIишлошъеча организацей гIулакхашца. Дукха ха йоацаш КПСС ЦК-аеи советски правительстви белгалдаьа капитальни гIирсаш хьалдара планаш уттаелга эргадьякха тоадараи гIишлошъерий материальни стимулировани чIоагIъечаи тIадерзадаь гIулакхаш. Цу тайпара вIаштIехьдьхад гIирсаш хьалделга дегIадоаладара даькъе дикалгахьа керда гIа боккхара хьалаш. ХIанз цу тайпа организаторех, гIишлошьенех шоех тайпа да гIулакх.

Социалистически производство айар — халкъа хьал-торон чаккъа культурен лакхьера лард. Из бокъонца кхоачашдеш да къахьегамхой вахаре хо а душ хулаш долча хувцамаша. Ер пятилетка хьайоласча деяз диъьагIа дакъа соагIа лакхъенной бахача пахха хIара сага сих лоархIам йола реальни доходаш. ХIанале а 40 миллион соагIа советски нах дика кийчъенча керлача квартирашка чухайша а шоай чIеча хоттигий хьалаш тоадаьь а ба, хIаьта чIеноw хьалдара планаш кхоачашъяро йиш хулийтаргьа пятилетка чаккйоалаш кердача квартирашка дукхайна нах 55 миллион сагага дIаккоачабе.

Вай мехка боккха лоархIам бу культурен просвещенеи, укхаIеволоаяра а бахача наха бытовой гIулакхеш даоа а учреждениш хьалъянен нах бозэ тоабарен. Ухх тIеххьарча диъ шера адхха пачхьалкхен бюджетера социально - культурни гIулакхашка дIаоакхийта ахча 34 процент дукхагIа хургда. Потреблене общественни фондашкара къахьегамхошта тела ахчаши льготаши ухх шера 59 миллиард сом кургда.

Цу цхьан хана къахьегамхоша дIакетачаш кхоачашду кертерча хьаст тIенгалие а хиллаб, хIанз а тургба кьалъетгамх тела мех. Ухх тIеххьарча шерашка дикка лакхделл доза а юкъера а мах тела болча болхлой категорей алапа. Уж а дукха кхийола а мероприяти чакхъахо бахьан долаш Советига болхлойтен гIулакхерча нахан бетта, юкъера ахчанш телаш доза алапа ер пятилетка хьайоласча деяз 22 процент лакхлургда. Дикка лакхъенаи общественни болхачара колхозхоша тIайоагIа доходаш.

Бакъдар аьлча, сеппара толамаш даьхадале а, халкъа вахар тоедара дахь а деш а селлара тIаваш дале а, вай дицлалийташ белгалдаь чалонаш хилар. Вахара хьал йойча массанена а дездача тайпара сиха дакх ца душ хила а тардь, ухх тIеххьарча шерашка бахача наьха доходаш пхе шера планагIа лаьрхIа хиннача сахагIча темпашца лакхлуш яле а.

Халкъа вахара хьал дIахо лакхлуга кхьарчал доалдаш общественни къахьегама овсарле лакхъяларахь дукхьа цуьнах хьахулчох — къамаи доходаш тийша да. Цудухьа седлара диш хIанчаш цу хьекъе паргIатинидале а, сагот да де йиш яц промышленностерен юрта бохамерен къахьегама овсарле дIахо ухх сахьете айбрлаIауча шертигагIа лекхлуш долча гIулакхо.

Цудухьа парте, пачхьалкхей, профсоюзни кхыча общественни организацей, вай мехка берригача къахьегамхой юкъера дехкар селах латт аьлча, из латт, къахьегама овсарле сихагIа лаккъеле деррагIен тIагIеттан вIаштIехьданкхарах. Цуьнах латт советски наьха вахара боарам тIа-тIа лакхбалара а вай пачхьалкхен чурчен арахьарчен политика, цуьн обороненни низ чIоагIбара хьамташа хьалхадовха кхы тайпа согатагIа дола декхараш толаме кхоачашдара а база.

Цуьнца дувзадена чIоагIа боахача лоархIаме да ахе шера план толаме кхоачашьяр, хIаьта цо дика ил.адари кийчъергьа вай экономика дIахо лакхъяра, йиш хулийтаргьа вай экономика хIаьа план оттаеш латтача хьатIайоагIача пятилетке коммунизм хьалъеча кердача рубежашка ялара.

Из вIаштIехьданкхара вай массане а эгара хьалха хIара участке — заводех гIишлонец колхоза совхозе а, Iилман лабораторийн конструкторски бюрой, транспорта, бувзама, бытовой гIулакхеш даоа предприятешка ялоновo заданеш тешшаме кхоачаш Iалашде деза. Боккъонца массанa а хIара участие а, хIана аьлча хIанз а кIезига ац тешшаме чIоагIа болх ца беш, шоай задачех кIезига лоархIаш йола нахаш, предприятеш.

Вайх — коммунистех, советски нахах — доаладаш гIулакх да дIахьалхашкахьа ухьнга, дахи нердадараш лехьнга. Вайна хийра гIулакх да сатейна Iела. Шерра гIа боахаш дола вай, хIаьта селлен а гIехьа карагIдьнна доккхий хIамаш санна лоархIаш хиннарех дуккха дараш тахан вайна кхоачамбеш дац. Цудухьа терриа юкъметтиге дIаотт технически прогресса, экономически отношенеш эргайоахаш тоаяра, къахьегами халкъа бохама ду доали Iилман наькъоца вIаштIехьданкхара дарда тIа общественни производства эффективность ма могга лакхъяле ярг па хилар.

Технически прогресса проблемаш хьалхарча даиле хоахетдаь оттача парте. Iилма-технически революца чIоагIа дIайоалениноча хана духхьал цу сферагахьа дает дунен социализма системанен капитализма системанен юкъерча экономическа яхьа беррига яз.

Вай доккхад ду, вонй Iилма дегIаахара лаккхача лагIа тIа далараз. Цуьна дола керда къаьтта тешал — советски кхаь кема дукха ха йоацаш цхьана бах ликкъ. Цу наькъоца цхьана доала а дах кеш даеттача санна хилар вай сийлахьча космонавтий майрал, боккха - дикача Iилмахойн конструктори талантий хьакъали, дукхазIерани болча советски инженерийн болхлойн къахьегама лакха культура а гоьдал а. Шеко яц, турпалаша - космонавташа, вай космически программа кхоачашъяра болх беш чел бараша керда доккхий хIамаш карагIдаарца советски халкъ гIаддуталгхирах.

Социалистически общественни строй хьахулийт капитализмацарча къовлаче а Iилма-технически прогресса арене а коталю накхара эша объективни хьалаш. Из котало яккхара вайгаза бокъонца йоза новаторства, лакха организованности дисциплинех эш, еррига торонехи резервашех ма могга дукхагIа пайда эша беза.

Къаьстта а лакхъинав аргьац Iилма - гохкама учрежденей белха эффективность. Лоарра, теоретически хIамаш лалара фронт шорьяра цхьанц уйла тIаоахийта еза ухх гартарча хана юкъарчал доацчаш Iилма - технически прогресс сихъяра новкъостал де тардуш долча тоахкамашта. Уж ма могга хьаллаца, царех дьатхинкараш сиха гIа производствена юкъехаьа деза.

Iалчаха тахан гучалдьнерам — уж кхоанара вай экономика хьаькьа толама за. Укхаза а парте йоакха дегапдало ю опыт Iоаьча советски Iилмахой доккхагIачоpа новкхадех санна, аьтта къапара эвтузиазма йолаш болча вай карарехоa а, вейта аьлча мехка Iилма - технически прогресса хьалхара бехктокхам ухх гартарча тана шойшта дIатIаьшартболаш барех.

Общественни производства эффективность лакхьеогйола керда торонаш экономически отношеней механизм даим, товарно юкъерча доашаш юазлене а. Цу гIулакха лаьохIа а планированией экономически стимулировани керда система. Цо хIоьнае а чуалыцай шоашта доагIача дакъа ерригача промышленноста производства боарамах 83 процента пайда 90 соагIа процентa кхоачаш йоле ерригача промышленни предприятеш хIо дакъа хIана ал аьлча оаш. Промышленност толаме чакхъякхача реформа йиш хулийтаргьа цуьн принципаш кIезиг - кIезига кхуьхьаш халкъа бохама кхыча доакъошта а юхъекхахьа.

Керда система юкъехлухьа сфера шерьара цкьана хила деза цуьн еррига механизм дерг Iайсинкхота а эргайоахаш тоаелга а. Из кхы а чIоагIагIа лоархIаме за дукхача предприятешка хIанзале а, эрз вай тIагIоала ньлача везервех пайда эша хиларах. Ха хьакхаьчай дIахо дола-дала, экономически дегIаахара резервай керда, кIоарга тIоацаш хьаьелаь, производственни фондех ма могга дикагIа пайда эча, проектни мощносташ доацдача хаданчa кораерале, издели дакъал ма могга тоае.

Дехкар, шеко йоацаш, тоалхаме да. Ший мехIаьга диллаче из экономически хиина ца Iеш, кIоарга ший социальни а чулоамаш болаш а да. Из кхоачашдаро дIадехарна сарда технологически ревоцеш цхьайи таьелгей производствана цу доли партийни, советски, профсоюзни, боахама организацеша миллионаш болча къахьегамхой творчески инициатива ма могга дегIаккхуьлара хIара ленина хьнаре болх а беш эргадоахаш тоаделген.

Ерригача общества масштабашка экономика оланагIа дегIаухарга вIаштIехьданккхарах латт боахама социалистически системa керттера совле, дуьхьал цунах латт социалистически пачхьалкхен керттерча функцех цаI. Цудухьа да коммунизм хьалъяра масштабаш шорьялорган декхараш чоалхаегIа хиларген хьежжа вай мехка кIоарга экономически, социальни, культурни процессаш ара лоархIамегIа йола пачхьалкхен лоархIам дIахо лакхлуш а ма-ма чIоагIлуш а хилар.

Сийлахь - боккхача Октябра кхоьхелла Советий Республика чIоагIIъенлай пролетариата диктатура алоацхьалкхе хиларах тарра, эксплуататоранта дукхаларча классови къовсама гера хиларах тарра. Дунен тIа эгара хьалхара болхлой - ахархой пачхьалкхе чIоагIIьара хаь шера хIалла а хиннабем. Ший мехкаши бола граждански тIома интервенции кхьера айна чурчен дунен халкъоишта шоьарчен контрреволюци. Мехкан боахам болабеиен, саботаж а блокада а — долача хIамах пайда айцар Советски Iаьдал лаьттан гIара дIадаькхара. Цхьабакъда, из дуьхьалъоттадалар. Дуьхьалъоттадалар къахьегача дукхагIа долча адамех кое гIортолга еш йолча болхлой классе Iаьдал ше доланаьь.

Социалистически пачхьалкхен классови маIанехи лоархIамехи цуьна юкъерча болхлой классен цуьн партен моттигах доладош — из социализми коммунизми хьалъяра теорен практикен принципиальни дош да.

Вай мехка опыто, кхыча социалистически мехкийчо а санна, даргIзлургоацаш баьхдар пролетариата диктатура пачхьалкхе тIа ца йиша йиш хургьа, капиталистийи помещикийн Iаьдал дIа а даьккхи, цар дукьале тоIве, йиш хургьа эксплуататорски элементаши мехка чухьера деррига кхыдола антисоциалистически низаши эшаде, йиш хургьа къахьегача наха юкъера принципиально керда гIулакхаш вIаштIехьдаха, ьыхачо Марксен, Ленинен указанеш шийса хилар. Ахархой кагий товарни производства наькъа тIара пролетариата диктатура хана коллективни боахам лелабара шерача наькъа тIа бахаро, колхозни юрта экономически, социальни, культурни вахаре дьхача доккхийча толамаша вай ахархоех социалистически класс йир, кхы а дукхагIа чIоагIйино болхлой классаца цар цхьоагIо. Коммунистически парте цу цхьоагIонах массаш а дьохIад социализм хьалъяра хилаз эзогдеш хьал, коммунизмега болача новкъа гIолла вай общества дегIаккхара керттерча фактор цаI.

Болхлой классаш колхозни ахархойшен цхьан мугIара а эта йода советски интеллигенции. Хьекъхьаца къахьегама миллионаш болча наькъа гIулакхаш тIа-тIа дукхагIа юкъарчуа доашош хилаш ю общественни производства боарам лакхбарас деррагIа цхьагараарча боарам тIа доагIаш латт низанен хьекъалшех хьега кхь. Цунах латт социализмча хила хьекъ долаш бола вай общество тIа-тIа дукхагIа социальни кхьа тайпа а кхьта а хиларга яхара белгалонех цаI.

Цу доллача хIамай маIан да, социализм котьялара, чIоагIъялара, дегIаенара Советски пачхьалкхен социальни база Iалашлате чIоагIа шеролуш хилар. Цу хана ерригача этапашка цуьна юкъера керттера дакъа болхлой классага дус. Из дакъа белгалдоаь эгара хьалха, социальни маIанне шийша, общественни производствера болхлой класса моттигана. Болхлой класса сийлахь революционни традицеш, йIаьхий политически опыт я, цо ерригача обществача хьокхам тел организованность, сакхетам, дисциплина йолаш хилара. Цо болхлой класса йоккха авторитет Iалаш а ю, берригача къахьегамхошка из хьал а доашйт.

В. И. Ленина яьхад, пролетариата мара могаргаш дукхха а дукхагIа бола масса а тайпара къахьегамхойн боацабеш бола баха нахи вIашагIтоха а шийна тIехьабаха а. Вахаро гуччаьа хьахьекхад ленински уйла кIоарга а хургдар гуш а цхлав. Хьоинхе деланра дакъа болхлой классага халао хIана хьахьекхаз ший мехка коммунизм хьалъеш доахача толамашца меттел, кхыча социалистически пачхьалкхений опытана а.

Практика хьаьохх, общества политически вахарера болхлой класса лоархIам IотоIебе гIерташ леладеча моаллагIча тайпарча гIулакхаша моастагIал долча классовой низай тIама чIоагIдерргдоал хьалаш хулийташ хилар. Беррингача къахьегамхошта хазагIдьица социалистически хIамаш кхеразиа кIалъоттадеш хьаао. Коммунистий парте кулгалеш йола болхлой класс социализми коммунизм хьалъеча дана шоайха ледара дакъа къочашлоаш шоайа я. Цо сийленца кхоачашдую из исторически масси!

Советски пачхьалкхен историе чуьх эгара хьалха чакхьаьхай къамий - пачхьалкхенаш хьалъяра марксистско - ленински принципаш. Цхьатарра бокъонаш йолча къамаша вежаршха цхьана леладеча гIулакхаьйа кьахулйт дукхача къамех латта вай пачхьалкхе чIоагIа хилара лард. Советски наькъаь тIаро хьаьт долаш да ерригача общество хьалъеташ ший гIулакхашка хIара къаьги шаьлиноста дегIаахара ушача экономически, культурни, кхыча хIамаша цийса пхьане тардеш йолча шоай пачхьалкхен — Советски Социалистически Республикий Союзе — низи авторитети чIоагIъьлар.

Коммунистически парте дарбI, советски общество коммунизмигахьа дIахьалхашкахьа ме ух социалистически къамаш тоаддаьа лорда тIа ух дIахо гаргаухаргхилар. Уххьа хила йиш яц е искусственно дIахьалха теттизен сихлуген а, е къам ший доалонен чуьхьера дар мара ца лоархIаш дIакъаста гIертилга а. Национализм, моллагIча формех болаелен ма але а, дьарагIа йола моастагIа а халкъий доттагIалл, къахьегамхой интернационализм цхьоагIон.

Вай халкъа цабоо - политически цхьоагIо, дукхача къамех латтача Советски пачхьалкхен чIоагIал барсача тохнамах чакхаьлнай, хана бIоахало яь ксполтакн дейнй пар. Дерригача дунен дIахьекхай пар чIоагIIаша боаргбоаиа низа!

Социалистически къамаш общество эргаиккара дерригадунен исторически масси кхоллам а ях. ХIанзарча этапе дерригача хьалъя масса оагIув чулоацаш бола политически организацеш сана латт Советски пачхьалкхе. Цо дIахо хьу пролетариата диктатура керттера гIулакх — СССР-е коммунизм хьалъела, вежаршка долча социалистически мехкашца цхьана империализма, реакце, тIома низашта дукхьала тIагIерттa къовсам лоттабу дунен халкъашта юкъерча арене.

ДегIаахара боккхаш бIаьхен наькъ бе хIанинчул тIехьагIа вай дерригача халкъа юкъерча пачхьалкхен бе белар. Цу наькъа тIа, органовлани тоалургьа пачхьалкхела еэзига оагIонаш, общества гIулакхашта демократически доал дара юкъеувзаргба керда миллионаш а миллионаш а нах. Цунах латт Советски пачхьалкхе чIоагIъьнаа, цуьн низ чIоагIбера керттера средство.

Кхетадеш да, социалистически общества органически йоаллаш йола демократи шерьяра процесс пан-шегIа леларгйолаш ца хилар. Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIадерзадаьча Коммунистически парте доккхийча гIулакхашца юазенна а из. «Социалистически демократи дегIаккхувлар, — белгалдаьккхад КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева коммунистически болхлойн партей Совещане ше къамаьл деш, — из вайна дукхача лоставашка кIара дийна беш бола боккха практически болх ба».

Керттерча доставех цаI бе къахьегамхой депутатий Советий лоархIам ма могга айбар. Тахан вай Советашка ва ши миллион соагIа депутат — балхлой, колхозхой, гIулакххера нах, Iилмай культурен деятелаш. Халкъо цаьржараша дуккха миллионаш болча активисташца - общественникашца оагIув оагIона а болаш болх бу. Пачхьалкхен органаш нийттал дукхача наха даькъа лоацаш, сеслара дукха вахьлаш юкъе болаш хиаро йиш кулайт пера къахьегамхой лоIами хьашташи нийса кхоачашде, шоай организаторски болхаш ма ларов аьлча мехка беза беррига нах дулене, ваноиаши решенеш тIаьлдар уш практически кхоачашъярча айхха дувза.

Советий лоархIам лакхбара, боахами культурен дегIаккхувдера ерригача сферашта цар чIоагIагIа влияни ара керда тоболаш хьайийлай КПСС XXIII-ча съезда решенеша. Дикко дукхагIа хиннай Советий сессешка къестадеш дола зешаш, шоай гIулакхаш тоалхьа массазарча комиссеша, балха боарам лакхбенна эгара дукхагIа дакъа лоаэеш йолча Iаьдала органий тIехьой — юртийи поселкайн Советий. Тоадеиад советски кадараш кийчъярен пар говзал лакхъярен гIулакх.

Керда гIенаш даьхад законодательство дегIайоалаяра даькъе. Ухх гIеххьарча хана гIенйана общества вахара, боахами культурен дегIаккхуалара тайп - тайпара массе оагIув чулоацаш дола дукха ерригача Союзе юкъерен республиканскии законаш. Законий проекташ оттаеча хана терхалъо граждананй, предприятеий колхозийн коллективий эзараш предложенеш, Iилман учреждений рекомендацеш, эзе, дисте тьож тайптайпарча, цхьаза вIаши дукхьала а долча, хетарашка, царех хьакъорстаду общества, пачхьалкхен хьашташ дизагIа чулоацараш. Шутта халкъа лоIамах хьахул советски закон, общественни вахара керттера правило а хиле д'вотт!

Халкъа вихалех латтача ореанийй гIулакхаш уро а деш, парте зани йоакхо ю къахьегамхой, производственни коллективий, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацей хьинар айдергдолча дерригача кхыча пинкъех пайда эшара. Предприятей балха планаш уттаеча, къахьегама хьалаш белгалдеча, общественни фондашкара дукхъаш дIи-кха декъеча дакъа а доаццаш, советски къахьегамхой боккъонца бийа производства вай а хиле дIйотт.

Социалистически демократизм дегIаахар айхха дувзадена да боахами социально - культурни векер хьалдаран кулгалдеча, бохача наха дIолехараша пара эараши кхоачашдеча Iалашмате боккхача лоархIаме йола пачхьалкхен аппарат даим эргайоадеш тоадеш. Аппарат эргайоахара тоаяр — из да шийх тийша дIаснина участкана хьалхара хIара кулгалхочуйн гIулакхе тIарча сага бехктокхам лакхбелга, доаш дара ерригача экономика законашьти пачхьалкхен дисциплиней тешшаме кхоачашъьелга, из вIашагIколлача Iилман дардаш юкъедухьелга. Укхаза а дукхьал дIаоле деза: хIанчуа тIехьагIа кхи а дукха дIамаш да вай де дезаш.

КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советон дукха ха йоацаш тIайийнача сошам тIа хьадда гIуламлаш чакхдаь оттадаьд доал дара аппарат эргаьякха товраи дарегIа хилийтарам. Цу хана деш дола къамаьл, бакъдар аьлча, шнитта а Iалаьмате лоархIаме хола пачхьалкхен средстваш кхояра хьаьнгехьа хинна Iац, аппарат механически дIамигьара хьаьлехьа дац, эгара хьалха из да цуьн структура тоарах, дублировании параллелизми дIаяьккхарах, шийзнамеш ма могга дукхагIа дIа а луш, хIара специалистага болх бе йиш хулийтаргйолаш дола хьалаш вIаштIехьдаьхарах. Цу тайпара наькъ лелабаро торо лургьа вай аппарат ше ма йора культура лакхагIча боарам тIа йоахкаш айе. Из дара тIалъийхад вай массана а В. И. Ленина, цуьга хана гIойртаа из массаза а.

Пачхьалкхен аппарат эргаьякхе тоавреш цуьн болх тоабарен даькъе дикка лоархIаме да Советий, къахьегамхой коллективий, халкъа тIахьожама органий оагIонтаньаро цуьн гIулакхашта лоаттабу тIахьожам чIоагIбар. Из хьакьокх хIанзалца йоаьча Советий массазарча комиссей опыто, дола дача оагIонащен гIулакхаш тIарча нахен Советашта а кертархоша а хьалхашка отчеташ телара практика, пачхьалкхен органий болх шерра дIабовзийтара.

Дола дечеи тIахьожам лоттабечеи халкъо дакъа лацар — советски сага коммунистически сакхетам лакхбара, вахара гIулакхашца пачхьалкхен ниiкъ лелаберголча, общества, производство, коллектива хулаш мел долча хIамашта хьалхара бехктокхам хеттаргболча уйлаш из хьалахвара эгара пайдаагIа болча средствех цаI.

Общества хьашташ нийса кхетаделга, ший хьашташ дарна тардеелга — уж оамалаш советски сага кIоарга йоаххаш я. Уж хьалийнай революционни къовсаме, социализм хьалъеча шерашка чIоагIъеннай, новкхалгара новхалга юхлаш хьакхай, Советски саг — обществана гIулакх делгах ший эгара дезагIа дола декхар лоархIаш бола къахьегамхо патриоти, коммунизм хьанаре хьалъеш воллав, — из де социализмина кхаргIдьнна эгара кеттердар, эгара маьаргдар, из ба дIахо ма керда котолоаш йоахаргхиларах бола тешам!

Вай классови противникаша дукхьал из бахьан долаш шоай низеш тIадерзадду советски сага коллективистски, интернационалистически уйлаш шекьяхара. Вай наьха, къаьстта а кагирхой сакхетам чу буржуази морала, индивидуализма, аполитичности, элементаш чуйоса гIерт уж. Цу гIулакха пайда эц радиох, прессах, кинох, идеологически диверсе дукхьа массови воздействия кха ерригача средствех.

Буржуазии вахара образ даехьаш, империализма бокъонца йола юкъ, цуьн чолхеши аьщаши шоай хурдаь дIахьуле а деш, капиталистически обществе тIагIерта паргIатони демократи эха эталон хетийта гIерт.

Цу моастагIал тIехь лелаеча гIулакхий маIан шьара доккха да — уйлаш шийна тIаозаш бола социализма низ чаIбелга, шоай политически социальни бокъонаш баьхьи долаш капиталистически мехкашкарча къахьегамхоша лоаттабу къовсам моттагIоаккхилга, социалистически пачхьалкхений содружества вIашагIкъоастаелга, сага хьашташ социалистически обществе хьахеташта дукхьале оттаделга.

Цхьабакъда, уж закха делаееш гIулакхаш да. Хьурдо йиш йоацаш хьахьекхад историе, къахьегача сага овлангара хьаштан социализма мара йокъонца ерригача общества хьаштаиша цхьатара вийслуш ца хилар.

Вай партен пачхьалкхенов боккха лоархIам бу советски наха коммунистически кхетам балара, пар сакхетам, образовани, культура лакхъяра. Вай дIахо а хьинаре дукьале ерги социалистически обществана хийра болча тенденцешта, частнособственнически психологе оамалашта, националистически кхыдолча буржуазни гIулакхашта.

Общества хьаштаи лора а деш, пачхьалкхено хоадамболлаш къовсам лоаттабу вай общественни вахара нормашa яхар де ца ловрашца. Цу гIулакха цо кор гIортолга ю общества хьаштий гIараххаш дола советски закон хIара граждана хьашташ лораеш латтага дика кхетадеш болча къахьегамхоше шерра хьалхадацаш хилар.

(Чакхдолар 3-ча оагIо тIа).

ХЬАЛЪЯРА КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

Обществе рузкъех кайде юа, некха вахара дешаш къестадеча дакъа лаца, цуи кхелашта дикагIа алиан е реальни бокъо ду социализмо сага. Из бокъо дIехада йиш йолаш яц хIара гражданина шийн обществе. Хьаштий йоакхо яра, цуи рузкъаш дебадара, цуьна карагIдьинарш лерадара деххарах. Ишта да социалистически демократе бокъонца дола маIан. Ишта кхетаду из коммунисташа, болхлой классо, советски халкъо!

Коммунизм хьалъяр — из дуккхача тайпара, кIорга, советски обществе экономически, политически, духовни вахара ерриге сфераш чулоацаш йола процесс я. Из сийлахь-боккха гIирс хьалбеча хьалхайола вай ленински парти — къоабалъяь тIайица советски халкъа бахьча. Халкъа хьаштаькара дIайиккхача, кхы тайпа хьашташ дац парте. Халкъ кхоэа а деш, вIаштIехьа а доахаш, коммунистий парте эшадулургдоацаш ду из. Парте ленински байракха кIел коммунизм толаме хьалъеш бола Советски Союза къахьегамхой, дерригача адамий сийрдача кхоаленга бода никъ буллаш боах.

II. СССР ЛЕНИНСКИ АРАХЬАРА ПОЛИТИКА— ИМПЕРИАЛИЗМАНА ДУХЬАЛА, ХАЛКЪИЙ МАШАРИ КХЕРАМЗЛЕИ БАХЬАН ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМА ПОЛИТИКА

Новкъостий! Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистическа революце Iалахьмате чIоагIа сиз баьб истори дIахьалхашкахье ахара болам. Шоаттке шийтта шера дохзаргдоацача боллаш хуццаленнал дунен тIара гIулаккхаш.

Нагахьа санна ах бIаь шу хьалхагIа социализма мохк цаI мара хиннабеце, тахан социалистически пачхахьалкхений содружество я — дунен халкъашта юкъерча вреие империализмана духьала лоаттабеча классови къовсама йохаргйоаца чIоагIало.

Нагахьа санна ах бIаь шу хьалхагIа Лаьттан тIа бахача жьала ахь дакъех шо доакъа сагIа бераш колониальни дахьи хиннабале, тахан колониальни система еха а еха, итташ къоаъна пачхахьалкхений халкъаш, Советски Союзо, ерригача социалистически содружества деча новкъосталлах хьалландерахьи кор гIортола а еш, тIа-тIа доккхагIа толамаш доахаш да йиза къамани социальни кортамукъале никхаргIа бодача никъ тIа.

Нагахьа санна ах бIаь шу хьалхагIа дунен халкъашта юкъерча ареие Советски Росси хьалхадарна бондлой болаио диктата, шантажа, агрессе империалистически политикана из парх аьнна йохаеш эггара хьалхара хIама техаьае, тахан цу политикана духьала латт вай хенара ерригa керттера революционни отрядаш чулоацаш йола кортамукъалени низий чIоагIа фронт.

Уж исторически хувцамаш — адамий социализмага бодача друкъа гIолла, вай юкхо, сийлахь-боккхача Октябро хьабийлама новкъа гIолла доарзагIа да йоадаш дIахо ахара лард а тешаш я.

Цу процессе Iалахьмате боккхача доархIаме я Советски Союза арахьара политика. Цун генеральни достамаш вIаштIехьдаьхао в дIайийсдаьо в В. И. Ленина. 1918 шера ноябрь бетта цо хулг йздаьча ВЦИК-а социм тIа белгалдоаккхар, халкъашта юкъерча гIулаккхий кердача системана ларде яхкa елараш «дерригача мехкийи къамийи къахьегамхошта юкъерча вежарашха долча гIулакхаша из ...хера йола а Октябрьски революце дIакхайкаь а принципаш мара ца хилар». Советски Союзо дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка леррагIа чакхйоех уж ленински принципаш.

Коммунистически партен Советски пачхахьалкхени арахьарча политика эффективность, реалистически маIан, революционность, бокъонца йола интернационализм хьахьеккхий вIедахача шоаттке шийтта шера ерригача опыто. Вай арахьара политика хьалхагIа а хиннай, хIанз а я империализма агрессивни стратегена духьала латта доархIамегIара фактор, машар лоаттабари чIоагIбари духьа, халкъий паргIато бахьан долаш, социальни прогресс бахьан долаш лоаттабеча хьинареча къовсача гера. Цо шийх Iалахьате боккха тешам а болийтаб, ше хьал а лоацийт дунен масее маIиге.

Дунен халкъашта юкъерча арене Советски пачхахьалкхено шийн гIулаккхашта хьалха лувца принципаш кхетавши хувцалургйоацаш я. Уж хьал а лоаттаеш, вай дика кхетаду, вай арахьарча политически къахьо толамаш доахаьаен цунах найда белгеи дунен тIа латтача хьала Iилманца анализ яраз, классови низий соотношене кийса лоархIам берах тийша хилар. Къаьстта лоархIаме да хIара моттиг массаза нийсъяла эггара хьалхарча арагIанара проблемаш хьакъоастие, хоадамболлаш йолча ситуаце дIалехараш на ...ахара йола формацу свойстваш уж къоастаяра хьелаха дар.

Советски арахьарча политика керттерча декхарех цаI да социализма повешаш чIоагIъелга, дуне дегIахара делама цо еш йола влияни чIоагIъяр. Октябра иллиша воздействи я еш социалистически революци котъьеннай дуккхача европейски мехкашка, Монголе, Вьетнаме, Корее, Китае, Кубе. Шийн интернациональни декхара тешаме долча советски халкъо вендеваша, шийна болча вьтооза доацаш даь новкъостал, тIех ца доаккхаш ала йиш йолаш да, цу мехкашка халкъа строй чIоагIъяра, социализмах дунен система яра дакъе боккхача лоархIаме хинна хилар.

Вай партен пачхахьалкхенон Iалахьмате боккха лоархIам бу социалистически система — империализмана духьоларча къовсамерча хоадамбеллаш болча низо денади кхотабалари чIоагIдара. Социалистически мехкий цхьоагIо чIоагIагIа ма хул, кIоаргагIеи лоархIаметIеи хул революцена тIаберзабеш социализмо ю воздействи. Из теркал а деш, вай массе хана леладу вежарашха долча мехкашта юкъе цхьане лелалеча политически экономически гIулаккхий, дунен халкъашта юкъерча ерие низаштен цхьана чакхдоахача гIулакхаштен координаци яра дешаш. Вай цхьана чIоагIъю империалистически агрессорий моллагIча авантюраште духьалара тешаме шит я йолаш латтача Варшавски Договора доавонел чухьара воай эскарий тIема цхьоагIо.

Социализм дегIаахаро, хIанзарча Iилма - технически революце дIадех социалистически содружества члеиашта юкъе цхьана леладу экономически гIулакхаш дIахо кIоаргделга. Из проблема толаме къоастаяро йиш хулийтаргья лакъаргйоацача социализма торонех хIара мехка доазонел чухь санна, китта бIарча хьайица содружества масштабашка а биззагIеи эффективнегIеи пайда эца.

Цу накъа тIа лоархIаме этап хилар 1969 шера апрель бетта хиннача ВIашт Экономически новкъостал дара Совета къаьсттача сессех. Цига цхьана кийчъяь рашенеш чакхъяхара инициатива йолаш хилаза, вежарашха долча мехкий пачхахьалкхени боахамеи органаша творчески никъ лелабапза, цхьана леладеча гIулакхий механизм эргайоахаш тоаяра дакъе цуи ерригача дагIашка тIагIертта хилаза даргаш.

Боккхача лоархIаме да социализм хьалъяра опыт вай партештен пачхахьалкхенаштен юкъе даим дIа-юка хийр. Укх шера, хьалхагIа а из хиннача тайпара, социализма дукххача мехкашка хиннаб Советски Союза партийни пачхахьалкхени делегацеш. Вай а цкъа санна, дукхаза хьоашал тIехь тIаийбаьб социалистически пачхахьалкхений кулагалхой.

Дукха ха йоаццаш новкъост Фам Ван Донг керте а волаш Вьетнама Демократически Республика партийно - правительственни делегаце ена визит советски вьетнамски халкъашта юкъера вежарашха дола гIулакхаш дегIадоаладечара лоархIаме вехa санна лоархI вай. Переговораш ярах култаш яздир ДРВ обороние низ чIоагIбарах экономика дегIайоалаяран Советски Союзо промышленни оборудовени, продовольстви, герз, бедал, кхыйола материалаш телга оггадаьча соглашенешта.

Укх денношка Советски Союзе ера Къулбехьен Вьетнам мукъаккхара Къаман фронтен Къулбехьен Вьетнама Республика Хания йолча революционни правительстван делегаци. Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта ЦК Президиума Председатель, Къулбехьен Вьетнама Республика Хания йолча революционни правительства Консультативни совета Председатель доктор Нгуен Хыу Тхо керте вола из делегаци укх вай торжественни заседане я. ГIед а даха моаршал лу вай безаче хьашашка.

Вьетнамски халкъо шийн дьхьен паргIато, лоIам, прогресс бахьан долаш лоаттабеча турпал къовсама массехк итташ шерашка керте лаьттав цуи сий дола воI, дунен халкъашта юкъерча коммунистически къаман - кортамукъалени болама гIоршьани деятель, вай юкхха доттагIа — новкъост Хо Ши Мин. Советски халха чIоагIа сий деш дагалоаттау из. Шеко яц, цу бакха-дикача революционеро шийн дерригa вахар дIадение дола гIулакх котдаргхиларах.

Вьетнамера хьал дегIаахаро дог тешадеш хьахьокх, вьетнамски проблема нийсхоица къоастаяра эшар цхьа кIама хилар — Вьетнамера американски бIу арабоаккхилеп цун халкъа чурча гIулакхашта юкъе гIертар соцаделгеи. Халалете а, укх шера 3 ноябре ВIашагIкхийттача Штатий президента даьча къамаьло хьахьекхар, из проблема къоастаярца кхетаме никъ доанилга США доал деча гIозараштa хIанз а дагадеха ца хилар.

ЦIаьхха а дIакхайкаде мукъаба соца, новкъостий, вежарашха долча вьетнамски халкъа цо американски империализмана духьала лоаттабеча инйсхоя къовсаме новкъостал дара Советски Союзо тарлуш мел дола хIама даь а дIахо дергдолаш а хилар.

Советски наха хIанз а шаьра дег чу латт ЧССР партийно-пачхахьалкхен делегаце безаме вIашагIкхетарах, укххаза, укх зале, новкъосташа Г. Гусакен, Л. Свободаен даьча къамаьлах йола уйлаш. Вай кIоарга дог тийша долча тайпара, из визит Советски Союзеи Чехословакенеи юкъера, вай партештен халкъаштен юкъера доттагIалла цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдара боккхача лоархIаме я. Социализма идеалашта тешаме хилар, вежарашха вIашш новкъостал дар, чоалхане политически боахамен деккхараш кхоачашдеча хана новкъосташха цхьана гIулакхаш леладар — из я Советски Союзан Чехословакенеи юкъера гIулакхаш толаме дегIаухаш йола чIоагIа лард. Цу визита итогаш, Москве кулгаш яздаь советско - чехословацки заявлени — социалистически интернационализм кхоачашъеш хилара керда белгало, ерригача социалистически содружества цхьоагIо дIахо чIоагIъяра тешал.

Новкъостий! Боккха лоархIам бу вай дукха ха йоаццаш 20 шу дизар белгалдаьккхача Китайски Халкъа Республикацарча гIулакхий. Революци котъьеннача тIехьагIарча хьалхарча шерашка китайски халкъо шийн мохк эргабакхара дакъе зIамига толамаш даьхадац Советски Союзон кхыча социалистически мехкашен деча новкъосталах кор гIортола а еш.

Халахете а, укх тIеххьарча шерашка Советски Союзацарей кхыча социалистически мехкашарей Китайски Халкъа Республика бузаммаш вайна массенена а довзаш долча бахьанех, дагIзеннах, юкъера гIулакхаш юкъ-юкъа чIоагIа кхоххалуш хинназ. Из, кхетадеш ма дарра, империализмана лоаттабеча къовсама цайдана хилац, цул совгIа, дикахетар хулаш да вай юкъарча классови моастагIашта.

КПСС ЦК Генеральни секретара ков. Л. И. Брежнева, советско-чехословацки доттагIала митинге ше къамаьл деш, ма дарра хьахьекхар СССР-ий КНР-еен юкъера гIулакхаш дегIаадарах вай партеша хетаваш, цунцара вай никъ. Советски Союза инициативгIа дIайолаь переговораш Пекине дIахо еш я. Уж дикеца чакхъяхаро СССР-ий КНР-еен юкъера гIулакхаш дIахо дергIадахара, дунен социализм, ерригa революционни болам чIоагIбара новкъостал дергдар аьнна хет вайна.

Шийн интернациональни декхара тешаме йолча Советски Союзо массе оагIорахьара хьаллоац шоай лоIаме дегIаахара наькъ тIа аьнна къона къамий пачхахьалкхенаш. Вай новкъостал ду царна къаман экономика хьалъоттаярам шоай кадраш кийчъярах, хIаьта из, вайна хоаш ма дарра, лоархIаме хьах дIа кхычарех тийше цхьамкхе хIама лоацаш тулга Iалашдара. Советски Союзо чIоагIеи дерригIеи хьаллоац империализмо беш бола политически экономически низ юхаетташ, неоколониелизмана духьала хьанаре къовсам лоаттабеш долча Азе, Африка, Латински Америка халкъий оагIув.

Укх тIеххьарча хана цу континенташка хулча событеша бакъду, империализмаиеи ма дарра аьлча цун гIоачий йолча режимаштен духьалара къовсам шерлуше чIоагIлуш хилар. Советски наьха солидарность я шоай мехкий къаман лоIам дьалъоттабара тIехьа хоадамболлаш къовсам лоаттабеча низашца.

Вай моаршал ду укх заседане волча Судана Демократически Республика Революционни совета Председателаги Премьер - Министраген Джафар Мохаммед Эль-Нимейрега.

Дика йовзаш а израильски гIаьрахойи цар гадоахача империалистийи тийшача балхашта духьаларча ОАР-а, Сире, Iарбий кхыча пачхахьалкхений халкъий къовсамцара найза душ йола вай солидарность. Гаргарча Малхбоаленера хьал кхоххалуш доагIа. Цун бахьан — цIенха ца социйташ герза низаца Израиля ледаю провокацеш. Тель-Авива правительство гIулакхаш политически къоастадара блокировани е гIерт, ООН-а решенеш лан ца а беш. Цу гIулакха из хьаллоаш аьхьйоаца малхбузаерча пачхахьалкхений, цу дакъе Америка ВIашагIкхийттача Штатий а, империалистически гIозараша.

Гаргарча Малхбоалене империализмо лерхIараш — прогрессивни режимаш дIаяха. Iарбий Малхбоалеи халкъий кортамукъален болам юхатоха, цу районе шоай доал юхаоттаде гIертилга хувца из душ дус. Цу империалистически уйлашта юкъера тIеххьара моттиг хетанц керда довнаш гIетталара, Iарбий халкъаш вIашагIкъоастаде, уж шоайла вIашкихтохка гIертара, Iарбий мехкий чурча гIулакхашта юкъе гIертара. Цунна тешаш ду дукхa ха йоаццаш Ливана гоннахьа этта хиннача событеша.

Советски Союза позици чIоагIа а леррагIа хьайоагIаш я — Iарбий халкъашта новкъостал ду вай агрессеиа духьала, паргIатон лоIами бахьан долаш цар лоаттабеча инйсхон къовсаме. Воай низ кхоачам мел дола хIама ду вай Гаргарча Малхбоаленера гIулакхаш политически къоастадалга вIаштIехьдахара, израильски агрессех хьахиннарам дIадахара. Цу тайпара уж къоастадара керттера хьал да израильски бIу цо дIалийцача Iарбий территореш тIара, йовзаш йолча ООН Кхерамзлен Совета резолюце из дIадехххача тайпара, ерзаблхар. Из ца хой цу районе чIоагIа машар хила йиш яц.

Дунен халкъашта юкъера кхоанам кIаьдбара духьалберзабьча империалистически державай наькъо, дунен тайп-тайпарча районашкарча цар провокацеша, цIаккха ца сокийташ ядерни герз Iеcадаро дунен халкъашта юкъе ера кризисаш хьею, къовстие ха хьатIехкача проблемаш къоастаера новкъаре ю. Цудухьа хьалхавча плане оттаду империализма агрессивни стратегена духьалара, машар бахьан, дунен керда тIом ца хилийтар, кхерамзлен тешамеи чIоагIеи система хьаяр духьа лоаттабу къовсам чIоагIбара декхар.

Цо къаьстта лоархIаме хулийт машар безаш дола, деррига демократически, кортамукъалени низаш оарцагIдахар. Халкъий машари кхерамзлен Iалашъяра дика уйла кхоачаш хилийтар духьа чакхдоахача цар гIулаккхий цхьоагIон хоадамболлаш йола, лоархIаме платформа хьакъадаьхашка оттаньяр коммунистически болхлой партий дунен халкъашта юкъерча Совещане.

Совещане итогашца хьежача КПСС ЦК шоьлген Пленумо белгалдаьккхар, советски арахьара политика антиимпериалистически низий юкъарча къовсаме боккхана лоархIаме хилар а дIахо вургхилар я. Пленум чакхьенначул тIехьагIа дукха ха еллаехье, шоана ма дарра, СССР Лаккхехьарча Совета сесси хилар, цига къоабалдир Советски правительства арахьарча политически гIулакхий керттера достамаш, лоархIамегIарча дунен халкъашта юкъерча дешаш йола позиции.

Боккхача лоархIаме я дунен халкъашта юкъера кхерамзле чIоагIъяра дола доц, ара вай, комплексно ООН Генеральни Ассамблея сессе дувца оттадарах йола Советски Союза инициатива. Хоаш да, из чоалхане доц хилар вай кхетадалга. Цхьабаьна, из къоастадаш тIехьдахар—дунен тIа событеш дегIаахар, ядерни доакий къемата юкъекхоса гIертараштa дIахо из де мукъа балар.

Эггара саготагIа йолчарех цаI а хиннa дIаэттай хIанз дунен тайп-тайпарча районашка, эггара хьалха Европе, кхерамзлен регионални системаш хьаяр проблема. Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача социалистически пачхахьалкхенаша укх шера бIаьстан юкъе предложени елар Европе машари кхерамзлен Iалашъяра актуальни дешаш дувзара европейски мехкий совещание яра хьакъехьа. Из шерра хьал а, даьцар, къоабал а йир континента демократически прогрессивни низаша.

Из лоархIаме инициатива бакъахьа зеташ тIайийнар дукххача малхбузеевропейски мехкий правительствени гIозарашка а. Вай къабаседехьарча доалахочо — Финлянде предложени енай цу тайпара конференци кийчъелга практически дIадоладара а из Хельсинке яра а хьакъехьа. Дукха ха йоаццаш официальни лоаштагIа Финлянде хиннача дика хьача переговораша бакъдир, цун кулгалхой кхерамзлен система Европе хьаярца дувзадена дола дешаш къоастадара дIахо а хьанаре новкъостал де кийча хилар.

ХIанз бакъде ерригa бахьанааш да, ерригача Европа юкъара совещани яра хьалаш вIаштIехьдаьнни хилар. Цунца дувзадена боккхача лоархIаме я массехк ди хьалхагIа Праге чакхьяьнна социалистически мехкий кхыча мехкашарча гIулакхий министрий Совещани. Шоай правительствой цIерагIа цар хоадамболлаш йола предложенеш енай ерригача Европа юкъарча Совещане дол ховестна, из бургIолча хана моттиг хьакъехьа. Кхетадеш да, цу дешах дахьа кхыча пачхахьалкхенна цла тарлуш йола моллагIа кхы тайпа предложенеш вай кийча хилар.

Вай кхетаду, Европе кхерамзлен чIоагIа система хьаяра наькъа тIа кIезига кхалонаш яьаз, чоалхане проблемаш кIезига къестас езарг ца хилар. Халкъашта вахaра лоархIам болаш долча цу гIулакха тIа толам боккхалургба, нагахьа санна Европе машар чIоагIбелга цIеначa дег тIара доаш шоеш хилар ерригача пачхахьалкхенаша хьахьокхе, гитлеровски германи йохаяр бахьан долаш европейски континенте хинна эргалонаш хувцалургйоацаш хилар цар бакъдаь тIазне.

Советски Союзо тIагIерттан сабарцеи болх бу тайп-тайпара общественни строяш йолаш йолча пачхахьалкхенашта юкъе машаре дахара принципий ларда тIа цхьана леладу гIулакхаш оттадара. Вай дика, вIаши гIойле йолаш дола гIулакхаш тоссаденнад Советски Союзацара корта болаш йола контакташ чIоагIъелга, торгови, экономически, Iилма-технически, культурни бувзамаш дегIадоагIилга хьашт долаш шоаш хилар хьахьекха правительстваш йолча пачхахьалкхенашца.

ЛергIадаьнна дукххача малхбузеевропейски мехкашца СССР цхьана леладу гIулакхаш, гаргадоагIаш латт дунен халкъашта юкъерча цхьайолча лоархIамегIарча проблемаех, цу дакъе Европе кхерамзле Iалашъярца дувзаденна долча дешаех а хетараш. Боккхача лоархIаме да, вайна хетачох, советско - французски отношенеш толаме дегIаахар. ХIанз традиционни а хинна дIаоттаж латт дукха дешаш хьестадеча хана вай мехкашта цхьана лаладу гIулакхаш. Уж Советски Союзеи Францей халкъий хьашташа ма ххара а, хIаьта, шеко йоацаш, континентера деррига политически хьал тоадалара гIойле еш а да. Вай мехка раьза хина белгалйоах французски пачхахьалкхен деятелаша Франце цу тайпара никъ юкхьанзо дехо хьабоагIаш хиларах аь заявленеш. Вай ала тийша да, Советски Союзеи Францей пачхахьалкхений деятелашта шоашта юкъера контакташ дIахо деладо а советско-французски гIулакхаш чIоагIдара а новкъостал дергхиларах.

Советски Союзо цкъа санна дукххаза а дIакхайкадаьд Германе Федеративни Республикацара гIулакхаш дегIакдувла ше кийча хилар. Укх тIеххьарча хаьнялца Бонне башха хьаллоацаш хиннадак из доц. Дукха ха йоаццаш бундестаге хиннача харжамаша тешал ду, Малхбузен Германе бахача наьах тIа-тIа доккхагIа хулаш дола дакъа цIаккха дIа ца хеташ Бонне ткъаь шера лелабаь, европейски гIулакхашка кхоккаж лоаттабара тIеберзабаь никъ эггара хьалха ФРГ-ена шийна яьа кхораме бе кхетадии доагIаш дIалара. ХIанз а хьалхе да дукха из йоаццаш бундестаге хиннача хоржамашка харжархоша хьахьекха дувцамаш дара уйла В. Брандта правительства политика мел чакхйоаккхаргья дувца. Из хьахьоягарга аIазз укх сальета хьаьхашкахье долча цун практически гIулакхашка.

Шийн политика толам баргендарга дог даха йиш яц цхьанна а пачхахьалкхен дIадаьннач угаахьа юкь йолаш из латте, кхыча мехкашца оагIув оагIоца в болаш шийн яха езаш дола бакъ хьалаш теркал ца дой. Советски Союза позици хьалхагIа а хиннай, хIанз а европейски машар чIоагIбар, цудухьа вай дог тийша да, бакъонца Европе латтача реальносташкара йоагIаш йола политика ФРГ керача правительствос чакхъяьаро из уйла кхераш кхлийтара кIезига новкъостал ца де тарлуш хилара. Цу ларда тIа ФРГ-ецара воай гIулакхаш тоадара гIехьа вай лаьтте а лаьттад, хIанз а латт.

Советски Союз массааш а хиннай машаре дахара принципаш тайп-тайпара обществени строяш йолча пачхахьалкхенашта юкъерча гIулаккхий ларда хилийтара тIехье. Цхьабаьнъаа, цхьанна гIулакхаш леладар, — шин оагIорахьара процесс я. Цудухьа укказа бувсоина кхачаче доала хIама цхьаьн ... тIа доза: Советски Союзацара дерттIа корта болаш дола гIулакхаш леладе уж яле а е кхы яле а йолча правительствой безам бале а беце а, уж кийча яле а е яле а политически проблемаш къоастаяргa долча наькъаш цхьана лахара низам оарцагIдахар.

Цунца дувзадениа хьоахадача негарда Америка ВIашагIкхийттача Штаташцара вай гIулакхаш. Ер шу хьадоладенча юкъе Iаьдала керте эттача кердача американски администрацие хьекхайкадар, дунен халкъашта юкъера проблемаш къоастаярца, советско - американски гIулакхий дешаш конструктивни позицешка яра наькъ лаца безам болаш я ше аьина. Цу къамаьлашта раьза хилар Советски Союз. Тахан а тIехьа из бакъде кийча да вай.

КIезига яц вай мехкашта юкъе лоаца негаргйолаш йола проблемаш. Цхьабакъда, алхха переговораш ярах латтац гIулакх, из латт, уж малагIча ларда тIа ергIа, уш ера хана малагIа позици лоацаргья ахача дешах. Контакташ йолаш хиннача дешаех йола американски позици дIахо а конструктивни йоацаш юс. Шоаш яьча официальни заявленешта духьала да США-с дунен халкъашта юкъерча вреие леладу дукхаз гIулакхаш.

Хоаш ма дарра, укх гаргарча хана цкъара дувца дIадоладеш да стратегически герз Iоадалга юхаозара хьакъехьа СССР-ей США-и правительствашта юкъе ергйолча переговорашца дувзадениа дола дешаш. Уж переговораш дикаца чакхъяларо, шеко йоацаш, новкъостал дергдар советско-американски гIулакхаш тоадара, машар лоаттабарах чIоагIбарах. Духхьал цу тайпара результаташ дилийта гIерт Советски Союз.

Империализмо кавделлача дIадо герз Iоадало адамлеваш чотса йоацаш дукха сагото наш тIамхоачара кхерам тIатуьс. Дуне хIалакдергдолаш боне дIаэзарие герза низ деигара денга ламзлу, кхерамеча масштабашка кхачай цун эзаеш. ТIа-тIа дуккхагIа чIоагIлуш доагIа герза эскалаци елга хоададергдолаш дола, герз дIададаккхарга бодача новкъа гIолла реальни гIонаш дахаза дорг ца хилар.

Герз дIадаккхара проблема къоастаярах гу Советски Союза пачхахьалкхенашта юкъерa къовсам тIа дола дешаш къоастадара низага кхувдара йола торо юкъера йоаккхаргйолаш йола дунен халкъашта шиъерча кхерамзлен система Iалашъяра эффективни средство. Герз Iоадара ухийта Iалахьмате йоккхий ресурсаш маьршача гIулакхошта, халкъа хьалторо лакхъяра тIаерзаергьяр.

Зуламе, къаьстта а ядерни, герз а дукхха адам хIалакдергдолаш йола кхы тайпа средстваш а Iоаелга социдара тIаерзаь дукхха предложенеш енай вай мехко. Цу гIулакха лаьрхIа я Советски Союзо кхыча социалистически мехкашца цхьана химически бактериологически герз дахараза дIадаьккхараки йола конвенци яра хьакъехьа ООН-а дIачувана предложени а.

Ерригача дунета тIара политически климат бокъонца уахIеана хулга вIаштIехьдаккха гIерт Советски Союз. Цхьабакъда, цу кхаа хана Советий Мехка оборони низ хилазим баргйоаццача бoарам лоаттабора а йоакхо низа вай ца доалаш эттад дунен тIаоча гIулакхий хьал.

Вай тахан из дагадохийтар, кхетадеш ма дарра, моллагIа из веле а воай герза низана кхеравен духьа. Вай цу хьакъехьа дуне цIаькха а белгалдаккха лоаш: Советски Союзо цIаккха а цхьаьнена а кхерам тIатийсабац, цхьабаьъай, цо цIаккха а цхьанена а могийтадац е могийтарг а дац шийна «низе позицешца» къамаьл дар. Советски халкъа машари кхерамзлени Iалашъяр, вай социалистически Даьхен доазонаш телхаден тIаьхдувдая йиш йолаш хилар — Коммунистически парти Советски правительствай дика уйла!

* * *

Новкъостий! Сийлахь - боккхача октябре шоаттке кхойтталегIча шера чу. дерригача вай халкъо, дерригача прогрессивни адамаша сийлахьа ленински юбилей белгалйоаккхаргйолча шера цу доалаш вай бIубенна кьаж кхоашена.

Воалаш хьалбеча, Iилмен культурен дегIаккхулача, социалистически пачхахьалкхе чIоагIъеча Коммунистически парте кулгалца вай даьха толамеш — из да Ленина идеи бокъонцa кхоачашъяр, из а вай общества прогресс доазозагIа ца ялара тешаме лард!

Даькъала хила Сийлахь - боккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу!

Хоастам хилба сийлахь - боккхача советски халкъа — коммунизм хьалъечов, дерригача дунен тIарча къахьегамхой паргIатон ираз бахьан долаш се цу кходен къовсам лоаттабечоа!

Даькъала хийла советски халкъ ленински новкъа гIолла бIубенна дугаш бола Советски Союза Коммунистически парти!

Даькъала хийла коммунизм!

(Нов Н. В. Подгорне докладага чIоагIа уйла тIаькийта ль а кийтIар дIаьхдаь деттача тIоарайш цIъа санна дуккхава юкъагIа а ыкар).

ОКТЯБРО КХЕЛЛАР

1969 шера 10 ноябре 52 шу доал Советски милици кхелла. Цу хана дена баккха сийдола никъ баьб вай милице. Социализм хьалъяра ерригача этапашка шоай декхар сийленца кхоачашдеш хьабоагIа милиционераш, мехка кхерамe моттиг оттарах бIу ца къажабеш, цкъаза валар кхерам тIалатта гIулакхаш а деш. Граждански тIема, тIека шитовенце шерашка, - чурча моастагIашца лоаттабеча къовсамe къоначa Советски республика хьашташ, къахьегамхой хьашташ лелазе лорадьл советски милице.

Кхыча тайпара хила йиш а яцар, В. И. Ленина инициативах, цун дехарах хьайнина милици. Советски милице турпала никъ бувзабенна ба Сийлахь - боккхача Ленина цIерица, цун хьехаршца.

В. И. Ленина указанех 1918 шера августе РСФСР НКВД-е хьаю милице управлени. 1919 шера апрель бетта В. И. Ленина кулг язду милицех долча херзача декрета, хIаьта 1920 ш. июнь бетта тIазц це закъа а лоацаш отдаяь милицех йола положени.

Милице балхах хьыдела дукха документаш оттадеш хьинаре дакъа лаьцаз вай баьча. Цу тайпара, советски пачхахьалкхе хьальчо хадамза йоакхо ен хьинаей милице болхлой, цар балха.

Коммунистически партен Советски правительствай хадамза йоакхо ю советски милице, цун балхлой. Укх тIеххьарча шерашка КПСС ЦК, Советски правительства аь решенеш, СССР Лаккхехьарча Совето а союзни республикай Лаккхехьарча Советаша а тIайица закъонаш тIадерзадаь да эулахьонка милице лоаттабеча къовсама партийни советски органаша новкъостал дергдолаш.

Советски милиционер къонахчал дола, дела дола, новкъостал де масеза а кийча вола сага хиларах теш советски нах. Цудухьа наха еза а еш, лархIа а лоархI вай милици.

Политически кхетам лакхбенначеи къахьегама хьинар айденначеи хана делаy милице эи Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Къахьегамхошта дика дагалоагIа вай милице ветеранаш болча Позднышева Максим Андреевича, Хациев Iандалий Махьмада, Пашенко Николай Ивановича, Ленина ордена хьалларча кавалера Уваров Джуниза, Железнов Иван Евдокимовича, кхы дукххачар даь сий деза гIулакхаш.

Нохч - ГIалгIайчен милице дуккхача болхлоша шоай вахар дIаденнад бандиташца, кулакашца массе а тайпарча Советски Iаьдала моастагIашца лоаттабеча къовсаме, советски строй чIоагIъеча лоаттабеча къовсаме.

Ткъаь иттаьагIча шерашка бондиташца лоаттабеча къовсаме везар кхоазанна политрук Мачигови милиционер Умхаеви. 1942 шера Гуругича яхача моттиге немецки диверсанташ - парашютисташ дуйцаш вийр Назиров Мухьади.

ТIом Фашизманачуа тIехьагIарча шерашка дукха зенал дола гIулакхаш даьз милиционераша. Даим милице списка тIа хургволаш дIаязваь шийн декхар кхоачашдеча хана зуламхочун кулгах веина Грозне Заводской района ОВД шофер милиционер Батаев Биберд, Сунженски района ОВД болхло милице капитан В. А. Выхалов. Цар цIерагIа улицаш я Грозне.

Зуламхошца шайра къовсам лоаттабеш пачхахьалкхен, советски наьха хьашташ лорадеш бола милице болхлой ба С.-С. Эскерханов, Ш. Ш. Альмурзиев, В. М. Чумаков, Л. В. Курушина, А. С. Даурбеков, М. Точиев, кхы дукххабарам.

Парте милицена хьалхашка отталь декхар да социалистически законность кхоачашъелга цIенхашта Iалашьяр, правопорядок толламе дола деррига хIамаш дIадаха, зуламаш уж хьалуйнйта деррига бахьанаш дIадахар. Из декхар милице кхоачашду къахьегамхоша массе оагIорахьа хьал а лоацаш, общественни организацеша — шоай лоIамерча халкъа дружинаша, новкъостий судаша, къахьегамхой депутатий моттигерча Советий комиссеша, халкъа тIахьожама органаша, улицай, кварталий, цIений комитеташ, кхычар дукха новкъостал а деттадеш.

Дерригача советски наьха а санна, милице хIара болхлочун сийлен декхар да къахьегама долкхийча тоаламашца Сийлахь - новкха Ленина ваь 100 шу дизара лакъавзхар.

З. БАРАХОЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министра заместитель.

Ленински къахьегама вахтIе латтача Грозненски ремонтно -механически заводе дукха болхлой ба хIанзлехьа пхе шера задани кхоачашдъяь. Цар цIераш йоахача хана эггара хьалхарчарца цIи йоакхх коммунистически къахьегама ударника, токарь Дарсигов Махьмада. Юкъера хьархIача хIара сменагIа норжаш 170—190 процент кхоачашдъю цо. Цхьаккха саккхат долаш хилац Махьмада [illegible]. Общественни балха тIа а [illegible] дакъа лоац цо. Из ва цхьоалагIча цеха профсоюза комитета член.

Цеха болхлоша иштта чIоагIа лоархIаши сийдеш ва токарь Багашев Уалби. ХIанз тIайоагIача пятилетка чотах къахьегаш ва из а. Ше болх беш хьа а Грозненски мехкадьтта институт чакхйоаккх цо. Цхьа смена дIаякхийтий цо. Багашев а норма 170—200 процент кхоачаш да еш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) токараш У. Багашев М. Дарсигов.

М. Плиев сурт.

ОКТЯБРА ЦIЕЙ ДЕЗДЕШ Я РЕСПУБЛИКА

ГРОЗНЕ ХИННА КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ

7 НОЯБРЬ. Хоза хийцабеллачу, ГIоббанна тулху Грозне къахьегамхой советски нахьа эгтара дезагIа дола цIей — Октябрьски революце 52 шу дуза ди дездe. ДIамехкъежача бIаргагу Ше байрахкаш, транспаранташ, лозунгаш, массанахьа а цIе бос—революце бос.

Мальха зIанарша къастта къоагаьй Ленина цIерагIара майда. IуйрIйна итт сахьат дьхьинад. «Массане а ладугIа» яьде фанфараш ек майдан тIа. «Трибуна тIа йоал республика кулгалхой, партийни советски болхлой, хьалший.

Микрофона хьалхашка ва КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь нов. С. С. Апряткин.

Советски наха цовзтхьен цийттазлагIа дезду революце ди, вийцар цо. Из дезду дерригача прогрессивни адамаша а. Парте облаетной комитета, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума, республика Министрий Совета, КПСС Грозненски горкомен горисполкомен цIерагIа парадан демонстрацен дакъа лоацарий, Грозней республикан къахьегамхой цIей дакъалла дийцар цо. Массехк бутт мара бисабац Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дуза. Цунна дика кийчо хь вакъалакар шуй таIпара отчет доарра вай парте, белгалдаьккхар нов. С. С. Апряткина. ДIахо цо дийцар Октябрьски цIейна вакъабоагIаш республика къахьегамхоша даьтача толамех.

Дезача цIейна хетаяь парад хьейийлкар Грозненски гарнизона бIухоша. БIубенна хог ловзаш боагIа советски нахьа машарера къахьегам дорабеш ха тIа латта салтий, эсарий.

Трибуна тIа даттараша тIоараш тох байрахкаш ахьаш боагIерий колонна Ленина цIерагIча майдан тIа яьлча.

«Октябрьски моаршал да коммунистий къаьнача гвардегаl» — из хоатт Нохч-ГIалгIайчу Советски Iаьдал оттадеча республика халкъа боахам дегIабоалабеча шоай низ а хьинар а ца кхедаш къахьийгача къаьнача большевикашка.

Къона болаш сейна кадай ловзад цар ког, царех дукхагIбараш пенсе тIа ба. Бакъда, уж тахан а вай мутIаршка ба. Кагирхой коммунистически хетам болаш, шоай Даьхенна мутIахьа болаш, бокъонца патриоташ болаш кхебара цар дуккха воккъостал ду тахан а. Заводашка, фабрикашка, даьира заведенешка, шкоалашка хоза баш я В. И. Ленинах, партех, Советски Iаьдал даьккхача халача шерех дола баьъ доаш.

Царна тIехьа гулдаьйна шоай даьй тIема, революцений, къахьегама эстафета дIахо ахьа ена-раш, болхлой, классе кхоане — профессиональни образоване заведеней колонна.

«Ленина васкетташа даим тешаме хургда тхо. «Тхоай низ, къоначча дегай йIовхал сийлахь-боккхача Ленина гIулакха дIалуцта оаха» — уж йоазош тIадоаш я дуккхача профтехучилищай дешархоша яхьа транспаранташ.

Тахан дуйна дукха хIинаш долаш ба хургбола къона болхлой: химикаш, монтажникаш, гIишлошьераш, мехкдаьттахой, шинелашаш.

Масала, химически промышленноста лаьрхIа укх шера 380 болхло арахийнав № 1 йолча профессионально-технически училищé, 437 къона специалист кийчавь № 12-йолча училища, 778 говзаьч арахийнав № 28 йолча училища.

Училищай дешархоша бIаьш тоххаш тиша аьлк гулдаьд, гуйре чуерзаеча дукхача колхозаштех совхозаштех новкъостал даьд, граждански сийлахь-боккхача Даьй-мехкен тIемаш хинача гIолла походаш яьй, йовзийтай дуккхача турпалий цIераш, царна памятникаш оттадаьй.

Города школа колоннана хьалха йоагIа № 3 йолча школа коллектив. Дешача дика толамаш дехарах яьккхай цо на бокъо. «ТIехдика дIадуртьа оаза ленински зачет, «тхона машар безз» — яьна йоазув тIадолаш я дешархоша яхаш транспаранташ. Дешача, тIаьнна ваьш гулдеча, таьнаш дIайогIача, воскресникаш деча шоашта карагIдийнарех рапорт телеш трибуна хьалхашка гIолла чакхъьылар города дуккхача школай педагогически коллективаш, дешархой.

«Октябрьски моаршал да къаьнагIа йолча мехкдаьтта доаккхача района къахьегамхошка!» — хьахоз трибуна тIара. Из хоатт Ленина майдан тIа гучаьннача Старопромысловски района колоннага.

Укх тIехьарча шерашка чIоагIа хувцаденнад къаьнача района сибат. Iалаьмате чIоагIа дегIаеннай из. Уккхаза хьалъяьй керда заводаш, кердача фусамашка бехе кийшаб дукха нах, хьейийлаьнай керда школаш, берий учрежденеш, культурно-бытовой объекташ.

Пхе шера яхаш хаваьл къахка кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара дикача совгIаташца накъбалкара яхье баькки къахьегаш ба района мехкдаьттахой, буруш деттараш, машинашьераш, автомобилисташ.

Укх шера къастта дика болх бу «Старогрознефть» НПУ коллективо. Масала, пятилетка дильагIча шера КПСС XXIII съезда цIерагIча № 1 мехкдаьтта промысла болхлоша плана совгIа даьккхад 30 эзар тонн гарта «Iаьржа дошув». Октябра цIейна дикача толамаша вакъеенай НПУ транспортни контора, «Электроприбори» «Трансмашин» ахача заводий коллективаш. Цар дикка тIехкхоачашъяьй итт бетта план, лакхъяьй къахьегама овсарле, продукце хилар.

Шеча байрахкашца В. И. Ленина майдан тIа йоал Заводской района къахьегамхой колоннаш. Йоккха В. И. Ленина сурт тIадола байрахк ахь района диагIа болча мехкдаьттахоша. Царна тIехьа боагIа шоай сийлен эстафета къоначча кулгашка дIаенна ветеранаш-мехкдаьттахой, химикаш, газовикаш, иштта кхыча профессех бераш.

Района колоннана керте деттар В. И. Ленина 100 шу дизара сийна яьржача социалистически яхье района хьалхара моттиг яьккха Грозненски химкомбината коллективо. Дукха тIехкхоачашъяьй химически перттера продукциз: эцетон, полиэтилен, дубитедаш арахецаро план.

«Планал совгIа 2 миллион сома маьла продукци» — иштта да Октябра цIейна оаха кийчдаь совгIат, — белгалдеш плакате тIа. Укх шера итт бетта итогаш йича Ерригсоюзни яхье хкоалагIа моттиг яьккхарах СССР мехкдаьттен химически промышленноста министерства, ВЦСПС карара кара тола цIе байрахк еннай царна.

«Сийле хийла Нохч-ГIалгIайчен химикий!» — хьахоз трибуне тIара. Ерригa майда ккайкаш цар юче жоп луш оалача «ура».

В. И. Ленина 100 шу дизара сийна яьржача яхье карагIдаьнначa толамех даьша рапорташ дахь района хьалха латтачарех йолча А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чаккхдоахача завода коллективо. Къастта белгалъяьнай заводе № 4 йолча цеха коллектив — итт бетта план 1 октябре кхоачашъяьй мехкдаьтта чаккхдоахараша. Электроэнерги, доагор кхоадерах итташ эзараш сом пайда баьб.

Трибуна хьалхашка кхоач республикерча предприятешта къахьегамхой «Коммунистически къахьегама коллектив» яха цIе еча КПСС XXIII съезда цIерагIча крекинг-завода коллектив. Сийлена делаш крекингисташа из цIе—укх шера итт бетта план хенал хьалха кхоачашъяьй.

Пятилетка задани В. И. Ленина 100 шу дизара сийна тIайийна декъараш кхоачашдарах рапорташ тел «Грознефтехимзаводы» объединене, В. И. Ленина цIерагIча Къахьегама Шеча Байрахка орден делаеча мехкдаьтта чаккхдоахача завода, производственно-товарни контора, Н. А. Анисимова цIерагIча мехкдаьтта чаккхдоахача завода къахьегамхоша.

Октябра 52 шу дизара цIейна доагIача бесса вакъабаьннаб «Грозхимнефтестрой» треста гIишлошьераш. Дить шера беттабетта шоай задание тIехкхоачашъеш хьабоагIа уж. Из хьаьних цар дахьача плакаташа.

Къахьегамхоша чIоагIа тIоараш а детташ тIаэц Нохч-ГIалгIайчен Iилман болхлой — ГрозНИИ, «Гипрогрознефть» къахьегамхой. Уж ба вай предприятешка технически прогресс дегIахкуладараш, керда паьсьаш техникаш.

«ЛакхагIа айе пролетарски интернационализма байрахк» — уж дешаш тIадолаш да Грозэнерго № 1 йолча теплоэлектроцентрала паровикашa дахьа лозунг. Иштта да юбилейни яхье царна карагIдаьннараш: электроэнерги доаккхара итт бетта план 106 процент, ши миллион гарта киловатт-сахьат энерги кхоллий. Хоза кийчъяь я ЦРМЗ къахьегамхой колонна. Гуйран мехо безамс лоаваш Ше байрахкаш, тайп-тайпара бесаш долаш да цIей дакъалла дувцаш яздаь плакаташ, лозунгаш. Къахьегамхоша рапорташ дахь. ДIадахача шерага диллача 7,6 процент лакхъеннай завода балха овсарле.

Къастта белгалбаьннаб В. И. Ленина юбилейни яхье № 7 йолча треста Ленина ордей делаеча монтажни управлене къахьегамхой. ХIанзале пхе шера план кхоачашъяьй цар. Велабенна, дегаш гIоаддаьна ба колоннашка боагIараш.

Трибуна тIа чIоагIа тIоараш тох Сийлахь-боккхача Октябра цIи делаеча района къахьегамхой колонна гучаяьча. Хьалха боагIа машиностроитьахой, царна тIехьа ба мехкдаьттахой, химикаш, лораш.

В. И. Ленина 100 шу дизара даха доагIача тайпара вакъадахара дика кийчо ю ала йиш йолаш ба уж. Ерригача района кхоачашъяьй промышленни продукци яккхара итт бетта задани, планал совгIа 100 эзар сома реализаци яьй продукцена.

«Сайле дийла машиностроитьахой!» — моаршал хоатт Грозненски локомотивни депо коллективага. Районе массанел дикагIа толамаш цар да—укх шера итт бетта итт эзар совгIа беза шуьь тIаболза составаш дIа-хьа йийгай цар. Планал совгIа итташ эзараш тоннаш шуьх баьхьаб.

Дукха карагIдаьннад Грозный яхача станце электроремонтни участка, № 1 йолча горбыткомбината, кхыча предприятей коллективашта а.

Хоза кийчдаь рапорташ дахь «Октябрьнефть» НПУ мехкдаьттахоша. Дика къахьийгад цар Октябра цей хьатIадоагIача дешоша. Укх шера планах совгIа итташ эзараш тоннаш «Iаьржа дошув» даьккхад мехкдаьттахоша. «Пятилеткахь кхоза дегIайоагIаргда балха овсарле» — белгалдаьд транспаранта тIа.

Трибуна хьалхашка гIолла тIехбоал Грозненски электромеханически завода болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах. Дог гIоаддаьна ба уж тахан—ленински къахьегама вахте эттача коллективо 112,5 процент кхоачашъяьй итт бетта план.

— Октябрьски моаршал да буруш деттача контора коллективага, — хьахоз трибуна тIара. Итт бетта план хенал хьалха кхоачашъяьй цар, планал совгIа баь пайда — 180 эзар сом.

Массанел тIехьагIа чакхбоал Ленински района къахьегамхой. Байрахкаша, транспаранташа, лозунгаша цIеяьй колоннаш. Транспаранташ тIа яздаь «Ленина васкетташа тешаме да тхо», «Коммунистически къахьегама коталонга кхоачаргда тхо». Колоннана хьалха боагIа «Красный молот» завода коллектив. Планал совгIа 464 эзар сома продукцена реализаци яьй заводо. «Ленина яьххача тайпара, даха къахьега тха дезаз яздаь цар даьхача доккхача транспаранта тIа.

Шоай къахьегама толамех дола рапорташ дахь Грозненски механически завода къахьегамхоша. Республика мехкадьттахошта итт бетта планал совгIа 46 эзар сома запасной оатхалаш арахийцай цар. Дегаш гIоаддаьна йоагIа швейно-производственни объединене, трикотажни фабрика, ГАРО завода, иштта кхыча предприятей коллективаш. Къастта белгала я моттигерча промышленноста министерства колонна. Итт бетта план 23 октябре кхоачашъяьй цар. Планах лаьрхIачул совгIа 487 эзар сома продукцена реализаци яьй. Дика толамаш даьннд Нохч-ГIалгIай химзавода, «Художник» фабрика, Грозненски горпромкомбината коллективаша.

Трибуна хьайхашка йоал Нохч-ГIалгIай халкарен илаен ансамбль. Массане тIоараш тох вайнаьха халхар а деш чакхбоалаш латта искусства болхлой бIаргабейча.

Дегаш гIоаддаьна боагIа пединститута, мехкдаьтта института, техникумий студенташ. «Ленина яьххача тайпара дахарг а да, дешарг а да» дIа лозунгаш даьхар.

* * *

Деннъа ха хиллалца хилар демонстраци. Из чакхъяьнначул тIехьагIа паркашка, бешашка, культура дворецашка салоIаш хилар Грозне къахьегамхой.

М. ХАМХОЕВ,
С. ШАДИЕВ.

Грозненски объединение ...

Алыча-бетона конструкцией завода коллектив.

ШАН ОКЕАНАГАХЬА ГIА БОАХАШ ЙОЛА БУРОВОЙШ

УХТА. (ТАСС). Iалама газ боалла эгтара хьалхара промышленни моттиг хьайийлай ненецки къаман округа территоре тIа. Нарьян-Марагара кхоъзткъа километр къилбаседенгахьа, Шан океана йистте хIана тохийтаяц вьиге 1700 метр кIоаргачара Iалаьмате дукха «сийна доагор» луш йола кIеж тохийтай Феоктистов Владимира буруш деттарий бригадо.

Iалаьмате дукха мехкдаьттен газе тамаш йола край а хинна дIаотташ латт нохка европейски къилбаседа - малхбоале. Уккхаза хьегучайоалаш латт Коми АССР-а къулбехьарча довзонашкара доккхача лаьттен тундрага кхаччалда йола Iалаьмате йоккха газо-мехкдаьтта провинци. Аллах укх тIеххьарча шерашка цу территоре тIа хьайийлай мехкдаьттен газе доаха кхоъзткъа гарта моттиг. ХIанз океанагахьа тIа боахаш йоах буровойш.

ХАОТТАМ

Тахан республика гIоллан Грозней хувцалуш моркхаш а йолаш, йовчан а йоацаш ди деллъайга кхаччалца йолча хена ахьацайоала моттигашка дохк а доалаш, малхбоалехьара гIаьххьача боарамга мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 3—8, Грозне 5—7 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. 12-ча ноябре дена 13-ноябре кхаччалца тушалуш моркхаш а йолаш, из ха дIайолаеннача юххьен чакхйоалаш лаьмацайолча моттигашка дохк а доллаш, лостамаш хувцаш, дагIо, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсашка 0 градусера 5 градусага кхоачаш шелал йолаш, деношка 7—12 градус йIовхал, ха дIайолаеннача юххье 3—8 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Ладугlа, хьажа

РАДИО

11 ноябрь

6.00 — Юрта кIанераш (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.30 — Ховнаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачей программа. 7.35 — Москва. 8.10 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. Молдавски дийц. 8.45 — Хьалха контролераш балха тIа (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачей программа. 16.05 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — Колхозой къахьегамхой ... (гIалгIай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Ашараш, ... 17.30 — Вай индустриальни мохк (эрсий меттала). 17.45 — ... (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Программа передач. 18.05 — Телевердадараш (нохчийн эрсийн меттала). 18.20 — Спортивные передача. 18.40 — «Знание» яха Iилман-популярни киноПрограмма. 19.20 — Дуьне хилбъалта юьхьарча хьалах дола къамаьл (нохчий меттала). 19.50 — Шоана, бераш! 20.05 — Кертера дар да, бераш, дега къа ца валар. А. Пахмутова. 20.45 — Передачай программа. 20.50 — «Шейхал лаьллача Портьан цIей» яха художественни фильм.

РАДИО

12 ноябрь

6.30 — Юрта кIанераш (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Ховнаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Ленин вайца ва» яхача илли концерт. 8.45 — Къона тIехье (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Межкашкен континенташкен гIолла (нохчий меттала). 16.15 — Моттигерча ... 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — Къонахий (нохчий меттала). 20.00 — «Къахьегама ди чекхдаьнначул тIехьагIа» яха концерт. 20.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.55 — Передачай программа. 18.00 — Сийлахь цIи тIаха лаьцъ долаш ба (гIалгIай меттала). 18.10 — Телевердадараш. 18.20 — Ховнаш. 18.25 — Сов. общество, закон. 18.55 — Футбол. Европейски чемпиона кубок. «Динамо» (Киев) — «Фиорентина» (Итали). Кхоаьра передача. (ЦТ). 20.45 — Передачай программа. 20.50 — «Кердакр» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктонхочун секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; Юрта бахамен письмойн отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ00004. Заказ № 4074.

«Старогрознефть» колонна.

Грозне доьшш болу ... пенаш.

Нохч-ГIалгIай илаен ... ансамбль.

И. Ницова сурт.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН ГОРОДАШКЕИ РАЙОНАШКЕИ

МАЛГIАБИК. Доккхийча къахьегама толамашца вахъабаьхкар МалгIабика мехкдаьттахой Сийлахь-боккхача Октябра 52 шу дизара. Ерригсоюзни социалистически яхье мехкдаьтта чаккхдоахачен газовни промышленноста Министерства а профсоюза ЦК-а а карара кара тола Ше байрахк а хIаьта эгтара хьалхара ахчан преми а дьккхай цар. ЦIей деадеш йола мехкдаьтта промысловикий колонна яр МалгIабика къахьегамхой демонстрацена керте лаьттар я.

Октябра сийна лелаьча социалистически яхье толамаш даьхад юрта боахама болхлоша. Масьла, ерригача культурай дьушкъен чуйца баьннаб «Кавказ» яхача колхоза къахьегамхой, хIаьта иштта цар кхоачашъяьй дукха тхен дохкара вачахьалкхен план - задани.

Трибунашта хьалхашка гIолла дегаш гIоаддаьна а болаш тIехбаьлар «Ингушский» совхоза болхлой. Уж хьажкIаш чуйца бовза боахи, дукха а тIехкхоачашъяьй цар пачхьалкхенга гечараш дохкара план.

КПСС МалгIабика горкома хьалхарча секретара нов. Санькое къахьегама толамашца МалгIабика къахьегамхой даькъала а бейца, тIахьийхар уж сийлахь-воккха В. И. Ленин ваь 100 шу дизара баха боагIача тайпара вакъабаллара.

Промышленни предприятешка, колхозашка, совхозашка торжественни собранеш хилар. Изаьна собрани хилар районни культура ШагIа. Цига министра заместитела нов. Харламова халкъа боахама карагIдаьннарий Выставка медалаши дипломаши елар колхозой йоккхача группана. Доша медали 200 сом преми елар районе гIарьлйача доврхана РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума депутата Рыбалко Мария Алексеевнана.

7 ноябре IуйрIйна районни культура Шенна хьалхашка митинг хилар. Из хьейийлар райисполкома председатела нов. Плиева. Парте райкомен райисполкомен цIерагIа моаршал луш къамаьл дир райкома секретара нов. Верлашкина. Моаршал луш къамаьлаш дир иштта Шеча Эскара цIерагIча колхоза председатела нов. Ясинецкая, колхозий юкъера гIишлошъяра управлене Iашлошъеча участка начальника нов. Овсянникова, «Победа» колхоза комсомольски организаце секретара нов. Кишова, № 1 йолча юкъерча школа 5-ча класса дешархочо Арапиева Тамаре.

В. И. Ленина дегIача памятника юхерча трибунана хьалхашка гIолла тIехьаьдаб байрахкаш бе йоахкарий, мотоциклистий, райцентра школай дешархой, Октябра сийна лелаьча яхье хотбаьннарий коллективай колоннаш.

НАЗРАНЬ. Тамашийна чIоагIа малх хьежаш а кIайда а ера IуйрIе Назране. Района кулгалхоша радио чу гIолла къамаьлаш дир, вьсархошa малагIча толамашца Сийлахь-боккхача Октябра 52 шу дизар дезду дийшар.

IуйрIйна итт сахьат даьча дIайолаелар цIей делаеча къахьегамхой демонстраци. Цунна хьалхалаттар байрахкаш бе йоахкарий колонна. Цунна тIеххьа чакхъьылар тIемийн къахьегамен ветераний колонна. Царна юкъе бар граждански тIем тIа дакъе лаьца Мальсагова ПаьтIамат, Мазгиев Исраьал. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъе лаьца отставкера капитан Имагожев Iалаудди.

Школашкей профессионально - технически училищей деша багIарий колоннашта тIеххьа боагIа района къахьегамхой, царна хьалха ба Октябра сийна лелаьча социалистически яхье толамаш даьха «Электроинструмент» завода болхлойн гIулакхера нахи.

ОРДЖОНИКИДЗЕВСКИ. Пачхьалкхенга кIа, дулх, фуаш, тха доккхара шера план кхоачаш а я накъабаьккхаб Сунжера лаьтта лелдераш Сийлахь - боккхача Октябра 52 шу дизара. Цхьабакъда, Сунжа хIанз колхозни хинна Iац, Уккхаза шерра дегIаеннай промышленность. Октябра сийна лелаьча яхье котъяьннай «Сунжанефть» мехкдаьтта промыслови управлени, газ чакхйоаха завод, колхозий юкъара гIишлошъю управлени.

Шей хьатIакхоачаш ерригача промышленни предприятешка...

ШАЬЛА. ЦIей деаде кийчъенна яр цу дийнахь Шаьлара центральни майда. Дукхача къахьегамхой митинг хилар уккхаз. Царга моаршал делар района кулгалхоша а совхозий кхашкей фермашкей хьалхалаттарашa а.

Дегаш гIоаддаьна Сийлахь - боккхача Октябра 52 шу дизар деззаь хьайбаш лелаечен кхаш лелаечен болхлоша белгалдаккхаро. ЦIей хьатIакхоачаш цар рапорташ делар йоккха къахьегама котало яккхарах. ПланагIа лаьрхIа хиначул дукха а дуккагIа ялат Даьхен амбарашка чутесад ялаташ кхедераш. КIеззига хIамаш карагIдаьннадац хьайбаш лелдерашта а. ДIадахача шерачул дукха а лакхагIа я цар дулхи шурей даккхара темпаш.

Балхаш дика вIаштIехьдаьха дIадийра гурахьа дуа ялаташ. ПланагIа лаьрхIачул дукха а дукхагIа хиннад укхаза ялатин дIадийна кхаш.

Къастта а доккхий толамаш даьхад района хьалха латтача боахамаша — Ленина цIерагIчеи XX-ча партсъезда цIерагIчен колхозаша. Цар эгтара хьалха кхоачашйир пачхьалкхен план - заказ, хьатIадоагIача шера хьуакъана чIоагIа жард елай.

Митинге къамаьлаш дараша дестайора хьалха латтача хьажкIаш лелаерий «Джалка» совхозерча Сандоз Баудина, «Шалинский» совхозерча Абдулаев Саламу, XX-ча партсъезда цIерагIча колхозерча Ломалиева Iаьлий, кхашкарчен фермашкарчен кхыча ударникий къахьегамхо колаш.